

Euroopa Liidu Teataja

L 68

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

55. aastakäik

7. märts 2012

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 184/2012, 6. märts 2012, millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril 1

OTSUSED

2012/140/EL:

- ★ Komisjoni otsus, 20. september 2011, meetme C 35/10 (ex N 302/10) kohta, mida Taani kavatses rakendada interneti hasartmängude maksustamise kujul Taani hasartmängumaksuseaduse kohaselt (teatavaks tehtud numbri C(2011) 6499 all) ⁽¹⁾ 3

KODU- JA TÖÖKORRAD

- ★ Üldkohtu kohtusekretäri ametijuhendi muudatused 20
- ★ Praktilised juhised pooltele Üldkohtus 23

Hind: 3 EUR

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) nr 184/2012,

6. märts 2012,

millega kehtestatakse kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) ⁽¹⁾,

võttes arvesse komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmäärust (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga, ⁽²⁾ eriti selle artikli 136 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määruses (EL) nr 543/2011 on sätestatud vastavalt mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay vooru tulemustele kriteeriumid, mille alusel kehtestab komisjon

kolmandatest riikidest importimisel kõnealuse määruse XVI lisa A osas sätestatud toodete ja ajavahemike kohta kindlad impordiväärtused.

- (2) Iga turustuspäeva kindel impordiväärtus on arvutatud rakendusmääruses (EL) nr 543/2011 artikli 136 lõike 1 kohaselt, võttes arvesse päevaandmete erinevust. Seetõttu peaks käesolev määrus jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise kuupäeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Käesoleva määruse lisas määratakse kindlaks rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 artikliga 136 ette nähtud kindlad impordiväärtused.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 6. märts 2012

Komisjoni nimel
presidendi eest

põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektor

José Manuel SILVA RODRÍGUEZ

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 157, 15.6.2011, lk 1.

LISA

Kindlad impordiväärtused, et määrata kindlaks teatava puu- ja köögivilja hind piiril

(eurot 100 kg kohta)

CN-kood	Kolmanda riigi kood ⁽¹⁾	Kindel impordiväärtus
0702 00 00	IL	76,4
	JO	78,3
	MA	69,1
	SN	207,5
	TN	85,7
	TR	93,8
	ZZ	101,8
0707 00 05	EG	158,2
	JO	204,2
	TR	155,2
	ZZ	172,5
0709 91 00	EG	76,0
	ZZ	76,0
0709 93 10	MA	54,2
	TR	134,6
	ZZ	94,4
0805 10 20	EG	53,8
	IL	68,5
	MA	52,0
	TN	52,8
	TR	68,6
	ZZ	59,1
0805 50 10	BR	43,7
	TR	56,0
	ZZ	49,9
0808 10 80	CA	124,8
	CL	96,3
	CN	105,4
	MK	31,8
	US	154,3
	ZZ	102,5
0808 30 90	AR	88,1
	CL	153,9
	CN	48,3
	US	99,0
	ZA	102,7
	ZZ	98,4

⁽¹⁾ Riikide nomenklatuur on sätestatud komisjoni määruses (EÜ) nr 1833/2006 (ELT L 354, 14.12.2006, lk 19). Kood „ZZ” tähistab „muud päritolu”.

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

20. september 2011,

meetme C 35/10 (ex N 302/10) kohta, mida Taani kavatseb rakendada interneti hasartmängude maksustamise kujul Taani hasartmängumaksuseaduse kohaselt

(teatavaks tehtud numbri C(2011) 6499 all)

(Ainult taanikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2012/140/EL)

EUROOPA KOMISJON,

Casino. Mõlemad kaebused edastati 23. septembril 2010 Taani ametiasutustele nende märkuste saamiseks. Taani ametiasutused esitasid oma märkused 20. oktoobri 2010. aasta kirjas.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama oma märkusi vastavalt neile sätetele ⁽¹⁾ ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

(3) Kohtumine Taani ametiasutustega teatise ja kahe eespool osutatud kaebuse arutamiseks toimus 10. novembril 2010 Brüsselis. Kohtumise ajal esitasid Taani ametiasutused dokumendi „Poolelioleva riigibijuhtumi tõttu tekkinud dilemma”, milles nad andsid ühtlasi teada oma kavatsusest lükata teatatud seaduse jõustumine edasi seniks, kuni komisjon on vastu võtnud oma otsuse ⁽³⁾.

(4) Komisjon teavitas 14. detsembri 2010. aasta otsusega Taani ametiasutusi, et ta on otsustanud algatada teatatud meetmega seoses ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse. Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta (edaspidi „menetluse algatamise otsus”) avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁴⁾. Komisjon palus huvitatud isikutel esitada märkused.

(5) Taani ametiasutused esitasid oma tähelepanekud menetluse algatamise otsuse kohta 14. jaanuari 2011. aasta kirjaga.

(6) Kokku esitas 11. veebruarist 2011 kuni 22. veebruarini 2011 oma märkused 17 huvitatud kolmandat isikut ⁽⁵⁾. Need märkused edastati Taani ametiasutustele 16. märtsil 2011, andes ametiasutustele võimaluse vastata. Komisjon sai Taani ametiasutuste märkused 14. aprilli 2011. aasta kirjaga.

1. MENETLUS

(1) Taani ametiasutused teatasid 6. juulil 2010 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping”) artikli 108 lõikele 3 õiguskindluse tagamise eesmärgil hasartmängumaksu käsitlevast seadusandlikust ettepanekust L 203 (edaspidi „hasartmängumaksuseadus”), ⁽²⁾ mis võeti vastu 25. juunil 2010. Komisjon küsis täiendavat teavet 11. augusti 2010. aasta ja 22. septembri 2010. aasta kirjadega. Taani ametiasutused esitasid nõutud teabe 20. oktoobri 2010. aasta kirjaga.

(2) Samuti sai komisjon kaks eraldi kaebust seoses kavandatud hasartmängumaksuseadusega. Esimese esitas 23. juulil 2010 Taani mänguautomaaditööstuse ettevõtjate assotsiatsioon (edaspidi „DAB”). Teise kaebuse esitas 6. augustil 2010 traditsiooniline kasiinoettevõtja Royal

⁽¹⁾ ELT C 22, 22.1.2011, lk 9.

⁽²⁾ Seadus nr 698 hasartmängumaksude kohta („Lov om afgifter af spil”).

⁽³⁾ Kuigi teatatud meede pidi esialgse kava kohaselt jõustuma 1. jaanuaril 2011, nähakse riigiabi sätete järgimiseks hasartmängumaksuseaduse artikli 35 lõikega 1 ette, et seaduse jõustumise kuupäeva määrab kindlaks maksundusminister.

⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽⁵⁾ Vt jaotis 5.

2. MEETME KIRJELDUS

- (7) Pärast rikkumismenetluse algatamist ja põhjendatud arvamus saatmist 23. märtsil 2007 seoses spordikihlveoteenuste vaba liikumise takistamisega Taanis⁽⁶⁾ otsustas Taani valitsus reformida hasartmängu- ja kihlveoteenuseid käsitlevaid siseriiklikke õigusakte ning asendada kehtiv monopolne kord reguleeritud ja osaliselt liberaliseeritud korraga. Liberaliseerimist peeti muu hulgas vajalikuks selleks, et järgida ELi õigust ning reageerida ohule, mida kujutasid endast teistes jurisdiktsioonides paiknevate mänguteenuse pakkujate poolt osutatud ebaseaduslikud interneti hasartmänguteenused.
- (8) Teatatud hasartmängumaksuseadus on üks hasartmängusektori liberaliseerimiseks vastu võetud seadustest⁽⁷⁾. Hasartmänguseaduse artikli 1 kohaselt on uue, hasartmänguteenuseid käsitlevate õigusaktide reformi üldine eesmärk:
- hoida hasartmängude mängimine mõõdukalt tasemel;
 - kaitsta noori ja teisi haavatavaid isikuid ärakasutamise või hasartmängusõltuvusse sattumise eest;
 - kaitsta mängijaid selle tagamisega, et hasartmänguteenust pakutakse mõistlikul, usaldusväärsel ja läbiipaistval viisil, ning
 - tagada avalik kord ja ennetada hasartmängude kasutamist kuritegelikel eesmärkidel.
- (9) Hasartmänguseaduse kohaselt on hasartmängude pakkuamiseks või korraldamiseks vajalik litsents, välja arvatud juhul, kui nimetatud seaduses või muus õigusaktis ei ole sätestatud teisiti. Peale selle tuleb hasartmängude pakku-mise või korraldamise eest tasuda maksu (hasartmängumaksuseaduse artikkel 1).
- (10) Hasartmänguseaduse artiklis 5 esitatud määratluse kohaselt hõlmavad hasartmängud järgmist: i) loteriid, ii) kombineeritud hasartmängud ning iii) kihlveod.
- (11) Kombineeritud hasartmängud tähendavad tegevusi, kus osalejale on võimalus võita auhind ning kus võidu tõenäosus sõltub nii osavusest kui ka juhusest. Kombineeritud hasartmängud hõlmavad seega sageli kasiinodes pakutavaid mänge (näiteks rulett, pokker, *baccarat*, *black-jack*) ning sularahavõite pakkuvaid mänguautomaate.

- (12) Hasartmänguseaduse artiklis 5 määratletakse interneti hasartmängud kui mängud, milles osalevad mängija ja hasartmängu pakkuja ning mille käigus kasutatakse kaug-suhtlust. Samas sättes määratletakse traditsiooniline hasartmäng kui mäng, milles osalevad mängija ja hasartmängu pakkuja või pakkuja esindaja, kes kohtuvad füüsiliselt. Kihlveoteenused on määratletud kui tegevus, mille käigus on osalejale võimalus võita auhind ning tehakse panus tulevikusündmuse tulemuse peale või tulevikusündmuse esinemise peale.
- (13) Hasartmängumaksuseaduse artiklite 2–17 kohaselt kohaldatakse hasartmängumaksu järgmiste mängude suhtes: i) loteriid, sealhulgas klassiloteriid ja mittetulundusühingute pakutavad loteriid; ii) kihlveod, sealhulgas kohalikud kihlveod; iii) traditsioonilised kasiinod; iv) internetikasiinod; v) sularahavõite pakkuvad mänguautomaadid mängusaalides või pubides, baarides jne ning vi) panuseta mängud.
- (14) Hasartmängumaksuseaduses sätestatakse erinevad maksu-määrad, mis sõltuvad sellest, kas mängu pakutakse traditsioonilistes või internetikasiinodes.
- (15) Hasartmängumaksuseaduse artikli 10 kohaselt maksustatakse traditsioonilistes kasiinodes mängu pakkuvaid litsentsiomanikke põhimaksuga, mis moodustab 45 % nende hasartmängu brutotuludest (panused miinus võidud), millest on maha arvatud jootraha, ning lisamaksuga, mis moodustab 30 % nende hasartmängu brutotuludest (jootraha maha arvatud), mis on suurem kui 4 miljonit Taani krooni (arvutatakse kuu kohta)⁽⁸⁾.
- (16) Hasartmängumaksuseaduse artikli 11 kohaselt maksustatakse internetikasiinos mängu pakkuvaid litsentsiomanikke maksuga, mis moodustab 20 % nende hasartmängu brutotuludest.
- (17) Mängusaalides ja pubides, baarides jne sularahavõite pakkuvatel mänguautomaatidel hasartmänge pakkuvaid litsentsiomanikke maksustatakse maksuga, mis moodustab 41 % nende hasartmängu brutotuludest. Täiendav 30 % makstakse pubides, baarides jne asuvate mänguautomaatide pealt, kui hasartmängu brutotulud on üle 30 000 Taani krooni, ning mängusaalides asuvate mänguautomaatide pealt, kui hasartmängu brutotulud on üle 250 000 Taani krooni⁽⁹⁾.
- (18) Litsentsitasuga seoses nähakse hasartmänguseaduses ette, et igaüks, kes taotleb litsentsi kihlvedude korraldamiseks või interneti kasiinomängude pakkuamiseks, peab tasuma lõivu 250 000 Taani krooni (350 000 Taani krooni, kui taotletakse litsentsi nii kihlvedude korraldamiseks kui ka interneti kasiinomängude pakkuamiseks) ning iga-aastast litsentsitasu, mis võib hasartmängutulu suuruselt sõltuvalt ulatuda 50 000 Taani kroonist kuni 1 500 000 Taani kroonini.

⁽⁶⁾ Rikkumismenetlus nr 2003/4365. Vt ka pressiteade IP/07/360.

⁽⁷⁾ Hasartmänguseadus (nr 848, 1. juuli 2010), loteriidest ning hobuste ja koerte võiduajamistest tuleneva kasumi jaotamise seadus (nr 696, 25. juuni 2010), seadus, millega kehtestatakse ettevõtja Danske Spil A/S põhikiri (seadus nr 695, 25. juuni 2010).

⁽⁸⁾ 1 Taani kroon (DKK) ≈ 0,13 eurot.

⁽⁹⁾ Hasartmängumaksuseaduse artikli 12 kohaselt makstakse igakuiselt lisaks järgmised summad: 3 000 Taani krooni mänguautomaadi kohta kuni 50 mänguautomaadi olemasolul ning 1 500 Taani krooni seda arvu ületavate mänguautomaatide eest.

- (19) Hasartmänguseaduses nõutakse, et internetihasartmängude pakkujad peavad kas olema registreeritud Taanis või määrama oma heakskiidetud esindaja, kui nad on registreeritud teises ELi või EMP liikmesriigis (artikkel 27).

3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

- (20) Komisjon algatas ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud ametliku uurimismenetluse seoses kõnealuse meetmega põhjusel, et see meede võib hõlmata riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (21) Elköige leidis komisjon, et meedet võib kohtupraktikat arvestades pidada valikuliseks. Komisjon tuletas meelde, et maksumeetme valikulisuse igasuguse hindamise käigus tuleks uurida, kas asjaomase meetmega soodustatakse teatavaid ettevõtjaid võrreldes teiste ettevõtjatega, kes on nimetatud korra eesmärgi silmas pidades võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras⁽¹⁰⁾.
- (22) Võttes arvesse internetis ja traditsioonilistes kasiinodes pakutavate mängude laadi, mõlemat liiki hasartmängutegevusega kaasnevat sotsiaalset kogemust ning tarbijate sotsiaal-majanduslikke profile, kahtles komisjon, kas internetis ja traditsioonilistes kasiinodes pakutavate hasartmängude vahelised erinevused on piisavalt olulised, et neid mängu võiks pidada õiguslikult ja faktiliselt mittevõrreldavateks nende maksustamisel hasartmängumaksuseaduse kohaselt.
- (23) Peale selle oli komisjon menetluse selles etapis seisukohal, et kui meedet peetakse esmapilgul valikuliseks, ei ole Taani ametiasutustel õnnestunud tõendada, et meede oleks põhjendatud maksusüsteemi loogika alusel.
- (24) Sellega seoses väitsid Taani ametiasutused, et interneti hasartmängude maksumäär peegeldas vajalikku tasakaalu Taani hasartmängualastes õigusaktides sätestatud eesmärkide vahel, et ühelt poolt kaitsta mängijaid ning teiselt poolt suuta konkureerida teistes, madalama maksumääraga riikides asutatud interneti hasartmänguettevõtjatega.
- (25) Peale selle, seoses Taani ametiasutuste viitega hasartmänguseaduse üldistele eesmärkidele (vt põhjendus 8) oli komisjon seisukohal, et need eesmärgid tundusid olevat üldist laadi ega olnud seotud maksusüsteemiga. Kuna kohtupraktikas on sedastatud, et ainult maksusüsteemile

omased eesmärgid on asjakohased, leidis komisjon, et Taani ametiasutused ei olnud piisavalt põhjendanud oma väidet, et kõnealuse maksumeetme valikulisus oli vajalik maksusüsteemi loogikast lähtuvalt.

- (26) Lisaks oli komisjon seisukohal, et teatatud seadus hõlmas riigi ressursside kasutamise kaudu antud maksusoodustust, sest eespool nimetatud maksutulu andis interneti hasartmänguettevõtjatele eelise märkimisväärselt madalama maksumäära näol. Peale selle võib meede mõjutada kaubandust siseturul ja moonutada konkurentsi sel määral, mil meede annab valikulise majandusliku eelise Taanis tegutsevatele interneti hasartmänguettevõtjatele.
- (27) Lõpetuseks kahtles komisjon, kas teatatud meede võiks kuuluda mõne ELi toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandi kohaldamisalasse.

4. TAANI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED

- (28) Taani ametiasutused esitasid 14. jaanuari 2011. aasta kirjaga oma märkused komisjoni menetluse algatamise otsuse kohta.
- Märkused interneti- ja traditsiooniliste kasiinode võrreldavuse kohta
- (29) Tuginedes oma teates esitatud interneti ja traditsiooniliste hasartmängude faktiliste ja majanduslike erinevuste loetelule, kordasid Taani ametiasutused oma seisukohta, et interneti hasartmänge tuleks käsitada traditsioonilistest hasartmängudest erineva tegevusena.
- (30) Taani ametiasutuste sõnul ei ole traditsiooniliste kasiinode ja internetikasiinode teatavates elektroonilistes mängudes kasutatav tarkvara identne. Peale asjaolu, et platvormid ja pakkujad ei ole samad, väideti, et nende elektrooniliste mängude vahel on suured erinevused, sest nende mängude mängimiseks traditsioonilistes kasiinodes on vajalik mängija füüsiline kohalolek. Füüsilise kohalolekuga kaasnevad erinevad kulud (näiteks transpordikulu, sissepääsu- ja riidehoiutasud ning toidu ja joogiga seotud kulud), mida ei esine interneti hasartmängude puhul.
- (31) Asjaolu, et mitu liikmesriiki on keelustanud interneti hasartmängud, lubades samas traditsiooniliste hasartmänguteenuste osutamist, peegeldas Taani ametiasutuste jaoks kahte liiki hasartmängude pakkumisega kaasnevaid erinevusi.

⁽¹⁰⁾ Vt menetluse algatamise otsuse punktid 73 jj.

(32) Peale selle väitsid Taani ametiasutused, et komisjon ei ole võtnud arvesse oma 2006. aasta uuringu (interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul) ⁽¹¹⁾ järeldusi, mille kohaselt tuleks traditsioonilisi ja internetikasii-nosid käsitada eraldiseisvate turgudena.

(33) Samuti rõhutasid Taani ametiasutused, et komisjoni hinnangus keskenduti ainult traditsioonilistele kasiinodele ega võetud arvesse mänguautomaate (v.a rulett, *blackjack*, pokker jne), mis asuvad traditsioonilistes pubides, baarides jne või mängusaalides.

Märkused maksusüsteemi loogikaga põhjendatud prima facie valikulisuse kohta

(34) Seoses meetme põhjendamisega maksusüsteemi loogikaga väidavad Taani ametiasutused, et komisjon on teatunud meetme eesmärgi võib-olla valesti tõlgendanud. Kõnealuse meetme eesmärk ei ole säilitada Taani hasartmängusektori rahvusvahelist konkurentsivõimet, vaid pigem püüd saavutada õigusaktis sätestatud neli eesmärki (hoida hasartmängude mängimine mõõdukalt tasemel; kaitsta noori ja teisi haavatavaid isikuid ärakasutamise eest; kaitsta mängijaid selle tagamisega, et hasartmänguteenust pakutakse õiglasel, vastutustundlikul ja läbipaistval viisil; tagada avalik kord ja ennetada hasartmängude kasutamist kuritegelikel eesmärkidel).

(35) Interneti ja traditsioonilistele hasartmängudele kehtestatud erinevate maksumääradega seoses selgitasid Taani ametiasutused, et nad seisid silmitsi õigusliku ja regulatiivse dilemma. Ühelt poolt ei saanud nad enam säilitada kehtivat monopolistlikku olukorda ja edasi lükata interneti hasartmängude turu liberaliseerimist. Teiselt poolt kahjustaks interneti ja traditsiooniliste hasartmängutegevuse suhtes ühtse maksustamistaseme kohaldamine poliitikaeesmärke, mida valitsus soovib selles valdkonnas saavutada.

(36) Eelkõige väitsid Taani ametiasutused, et ühtse maksustamistaseme kehtestamine kõikide hasartmängutegevuste suhtes tooks kaasa ebajärjekindlad lahendused, olenemata valitud maksumudelist. Ühtsel madalamal 20 % maksumääral põhineva mudeli valimine annaks tugeva stiimuli mängida traditsioonilistes kasiinodes, mis oleks vastuolus tarbijakaitse üldise huviga.

(37) Seevastu ühtsel kõrgemal maksumääral põhinev mudel, mis on sarnane traditsioonilise hasartmängutegevuse suhtes kohaldatavale mudelile, muudaks interneti hasartmängutevõtjate jaoks ebaatraktiivseks taotleda litsentsi

nende teenuste osutamiseks Taanis ning sellega jääks seaduses liberaliseerimisega seoses sätestatud eesmärgid täitmata. See oleks vastuolus ka tarbijakaitse üldise huviga, sest interneti hasartmängude üle ei oleks võimalik teostada tõhusat kontrolli.

(38) Taani ametiasutused esitasid oma seisukoha toetamiseks Taani parlamendi erakondade esimeestele maksundusministeeriumi 6. märtsi 2010. aasta märgukirja, mis käsitles kehtestatavat maksustamistaset ⁽¹²⁾. Märgukirjast nähtub, et praegust erinevat maksustamist tuleks vaadelda kui sellise tasakaalustamise tulemust, mille eesmärk on ühelt poolt tagada õigusnormide järgimine ja teiselt poolt maksimeerida maksutulul ja hoida hasartmängude mängimine mõõdukalt tasemel.

(39) Sellega seoses leidsid Taani ametiasutused, et arvesse tuleks võtta ka rahvusvahelist konkurentsi ja interneti hasartmängusektori globaalset laadi. Sellega seoses viitasid Taani ametiasutused ka uuringule interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, mille kohaselt ei tohiks tegutsemine kodumaal olla pakkuja jaoks kulukam tegutsemisest välismaal, et tarbijate ja pakkujate jaoks oleks atraktiivsem tegutseda oma piirkonnas, mitte aga teistes riikides ⁽¹³⁾.

(40) Peale selle väitsid Taani ametiasutused, et Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas *Salzgitter* kehtestatud põhimõtet (mille kohaselt ei peaks komisjon selleks, et kindlaks teha, kas teatatud meede kujutab endast riigiabi, võrdlema teatatud maksustamistaset teistes liikmesriikides kohaldatavate maksustamistasemetega) ⁽¹⁴⁾ ei kohaldada teatatud seaduse suhtes, sest traditsiooniliste ja interneti hasartmängutegevuste erinev maksustamine põhineb ainult siseriiklikel maksukaalutlustel. Eelkõige ei võtnud Taani valitsus

⁽¹²⁾ Märgukirja ingliskeelse versiooniga tutvumiseks vt Taani ametiasutuste tähelepanekute (esitatud 14. jaanuaril 2011 menetluse algatamise otsuse kohta) B lisa. Märgukirja taanikeelne versioon on esitatud Taani ametiasutuste 6. juuli 2010. aasta teate 20. lisas.

⁽¹³⁾ Swiss Institute of Comparative Law, uuring interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, Euroopa Komisjon, 2006, 7. peatükk, lk 1402.

⁽¹⁴⁾ Kohtuasi T-308/00: *Salzgitter vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 2004, lk II-1933, punkt 81. Selle punkti sõnastus on järgmine: „Seega tuvastamiseks riigiabi mõistet käsitleva kohtupraktika mõttes eelise olemust on vaja vastava õigusliku režiimi raames kindlaks määrata võrdluspunkt, millest lähtudes seda eelist hinnata. Selleks et käesolevas asjas kindlaks määrata, milline on kõnealuse kohtupraktika mõistes „normaalne“ maksukoormus, ei saa võrdlevalt uurida kõikide või teatavate liikmesriikide maksueeskirju, moonutamata seejuures riigiabi kontrollimist käsitlevate sätete olemust. Kuna ühenduse tasandil ei ole liikmesriikide maksueeskirju ühtlustatud, viiks selline uurimine liikmesriikide erinevast regulatsioonist tuleneva faktilise ja õigusliku olukorra erisuste võrdlemiseni. Käesoleva hagi raames hageja esitatud andmetest nähtub, et liikmesriikide vahel on eelkõige investeeringute maksubaasi ja maksumäära osas lahknevusi“. Komisjoni otsus seoses juhtumiga C2/09 – kapitalinvesteeringute üldtingimuste ajakohastamise seadus (MoRaKG), kapitalinvesteeringute tingimused, (ELT C 60, 14.3.2009, lk 9), punkt 25.

⁽¹¹⁾ Swiss Institute of Comparative Law, uuring interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, lõpparuanne, Euroopa Komisjon, 2006; http://ec.europa.eu/internal_market/services/docs/gambling/study1_en.pdf.

arvesse teistes liikmesriikides kohaldatavaid maksumäärasid mitte selleks, et parandada Taani hasartmängusektori konkurentsivõimet, vaid valitsus soovis lihtsalt leida sobiva tasakaalu eespool nimetatud nelja poliitikaeesmärgi vahel, mis on sätestatud teatatud seaduses.

- (41) Peale selle väitsid Taani ametiasutused, et komisjon oli valesti tõlgendanud kohtuasja *Salzgitter*, sest komisjon oli kohtuasjale tuginenud mitte selleks, et hinnata teatatud meetme valikulist olemust, vaid selleks, et uurida, kas teatatud meetme valikulisust võiks pidada põhjendatuks.
- (42) Eespool toodud põhjustel leiavad Taani ametiasutused, et kui teatatud maksumeede peaks osutuma valikuliseks, tuleks seda käsitleda maksusüsteemi loogika alusel põhjendatud meetmena.

5. KOLMANDATE ISIKUTE MÄRKUSED

- (43) Komisjon sai märkused, sealhulgas kaebused, 17 huvitatud kolmandalt isikult, kellest seitse olid ühendused, ⁽¹⁵⁾ seitse ettevõtjad ⁽¹⁶⁾ ja kolm liikmesriigid ⁽¹⁷⁾.

Taani ametiasutuste seisukohta toetavate kolmandate isikute märkused

- (44) Meetme valikulisusega seoses väitsid mõned huvitatud isikud, et traditsioonilised ja internetikasiinod ei ole õiguslikult ja faktiliselt võrreldavas olukorras, sest need ettevõtjad ei tegutse samal turul ning sellest tulenevalt ei kandu maksumeede kõrvale üldiselt kohaldatavast maksusüsteemist. Sellest tulenevalt ei peaks maksumeedet käsitlema valikulisena.
- (45) Selle seisukoha toetuseks väidavad huvitatud kolmandad isikud, et traditsiooniliste ja internetikasiinode pakutavad tooted erinevad üksteisest olulisel määral. Traditsiooniliste kasiinode pakutavate tegevustega kaasneb sotsiaalne kogemus, mille käigus – erinevalt interneti

hasartmängudest – on mängukogemuse oluliseks osaks arutelu, välimus ja füüsiline keskkond. Peale selle tuleks traditsioonilist hasartmängutegevust käsitleda üldise meelelahutuskogemuse osana, mida täiendavad muud tegevused, näiteks sellised teenused, mida pakuvad restoranid, baarid, konverentsikeskused ja hotellid.

- (46) Lisaks väidavad need huvitatud isikud, et interneti ja traditsiooniliste hasartmängutegevustega ei kaasne sama sõltuvusrisk. Seda seisukohta on toetatud Euroopa Liidu Kohtu praktikas, kus kohus leidis, et „internetis hasartmängude pakkumisele omased tunnused võivad [...] sisaldada [...] erinevat laadi ja oluliselt suuremaid ohte tarbijate kaitse valdkonnas” ⁽¹⁸⁾. Samuti viidatakse hasartmänge käsitlevale uuringule, ⁽¹⁹⁾ mille avaldas *Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale* ning mille kohaselt kujutavad interneti hasartmängud tegelikku sõltuvusse sattumise riski, mida peab siiski käsitlema interneti hasartmängude reguleeritud turg.

- (47) Lisaks väitis mõni huvitatud isik, et hasartmänguturg on erinevate turustamiskanalite alusel killustatud, mis on erinevate asjaomaste turgude eristamisel asjakohaseks elemendiks. Sellega seoses viitavad nad Prantsusmaa konkurentsiasutuse 20. jaanuari 2011. aasta arvamusele, milles märgiti, et interneti hasartmänge võib eristada hasartmängudest klubides või laudades ⁽²⁰⁾.

- (48) Mõni huvitatud isik märkis samuti, et traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate suhtes kohaldatakse piiratud konkurentsiturvet konkreetsetes geograafilistes piirkondades, kus nad oma mängu pakuvad. Seevastu interneti hasartmänguettevõtjad seisaksid silmitsi raevuka konkurentsiga teiste interneti hasartmänguettevõtjate poolt. Kuna traditsiooniliste kasiinode hasartmängutooted on seotud füüsilise asukohaga, peavad kliendid asjaomasesse asukohta jõudmiseks siiski füüsiliselt liikuma. Näiteks Taanis on ainult kuus asukohta, kus traditsioonilised kasiinod tegutseda võivad. Interneti hasartmänguteenused võimaldavad mängijatel seevastu pääseda juurde suurele arvule mängudele, mida pakuvad erinevad rahvusvahelised hasartmänguettevõtjad. Peale selle muudab internetikasiinode vahelise konkurentsi veelgi tugevamaks selliste spetsialiseerunud veebisaitide olemasolu, kus võrreldakse erinevate interneti hasartmänguettevõtjate pakkumisi, ning selliste arvukate blogide ja foorumite olemasolu, mis võimaldavad mängijatel võrrelda interneti hasartmänguettevõtjate tooteid, hindu ja teenuseid.

⁽¹⁵⁾ European Gaming and Betting Association (EGBA), Remote Gambling Association (RGA), Automatenverband, Euportunity, Van Speelautomaten, Taani Kaubanduskoda ja Euroopa Kasiinoassotsiatsioon (ECA).

⁽¹⁶⁾ PokerStars, Betfair, Club Hotel Casino Loutraki, Royal Casino (koos ettevõtjaga DAB), BWin, Compu-Game, üheksa Kreeka kasiinot (Club Hotel Casino Loutraki, Regency Casino Parnes, Regency Casino Thessaloniki, Casino Xanthi (Vivere Entertainment S.A.), Casino Rio (Theros International gaming INC.), Casino Corfu (Kreeka Casino Corfu), Casino Rodos, Porto Carras Grand Resort 20 ning Casino Syrou).

⁽¹⁷⁾ Eesti, Prantsusmaa ja Hispaania.

⁽¹⁸⁾ Kohtuasi C-46/08: *Carmen Media Group*, EKL 2009 (kohtulahendite kogumikus seni avaldamata), punkt 103.

⁽¹⁹⁾ Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale, *Jeux de hasard et d'argent – Contextes et addictions*, juuli 2008, <http://lesrapports.ladocumentationfrancaise.fr/BRP/084000697/0000.pdf>.

⁽²⁰⁾ Autorité de la Concurrence Française, Avis 11-A-02, 20. jaanuar 2011.

- (49) Samal ajal rõhutavad need huvitatud isikud, et interneti hasartmängudega seotud kasumimarginaalid on olulisel määral väiksemad võrreldes traditsiooniliste kasiinode kasumimarginaalidega, sest interneti hasartmänguettevõtjate vaheline konkurents on tugev ja traditsiooniliste kasiinode vahel selline konkurents puudub. Seega on internetikasiinode väljamaksemäär (st protsent panustatud summadest, mis makstakse klientidele tagasi) oluliselt madalam. Peale selle saavad traditsioonilised kasiinod pakkuda muid kõrvaltooteid ja saada seega kasu kõrvaltegevusest – näiteks kasiino hotellidest, baaridest või restoranidest –, mis internetikeskkonnas puudub. Kuna traditsioonilised hasartmänguettevõtjad võivad teenida suuremat hasartmängutulu kui interneti hasartmänguettevõtjad, siis sellest tulenevalt oleks erineva maksumäära kohaldamine põhjendatud finantsvõimekuse põhimõttega, mille kohaselt need, kes suudavad taluda suuremat maksukoormust, peaksid maksma kõrgemaid makse.
- (50) Peale eespool nimetatud argumentide väitsid mõned huvitatud isikud ka seda, et isegi kui Taani meede osutuks valikuliseks, oleks valikulisuse kriteerium põhjendatav maksusüsteemi olemuse ja üldskeemiga. Taani diferentseeritud maksumäära eesmärk oli tagada, et interneti hasartmänguettevõtjad taotleksid Taani litsentsi ja maksaksid seega tulevikus Taani makse, ning samal ajal oleks tagatud ka see, et saavutatakse hasartmänge käsitlevates Taani õigusaktides sätestatud tarbijapoliitika eesmärgid.
- (51) Sellega seoses viitasid mõned huvitatud isikud komisjoni 1998. aasta teatisele riigiabi eeskirjade rakendamise kohta äriühingute maksustamisega seotud meetmete suhtes, ⁽²¹⁾ mille kohaselt on kogu maksusüsteemi eesmärk koguda tulu riigi kulutuste katmiseks. Selle alusel leiavad nad, et Taani residentidele interneti hasartmänguteenuste osutamisest tuleneva maksutulu optimeerimise eesmärki ei suudeta saavutada, kui maksumäär oleks kõrgem kui teatatud seaduse alusel interneti hasartmängude suhtes kohaldatud määr.
- Taani ametiasutuste seisukoha vastu olevate kolmandate isikute märkused
- (52) Vastukaaluks eespool nimetatud argumentidele esitasid teised kolmandad isikud – peamiselt traditsiooniliste hasartmängude pakkujad – märkuseid Taani ametiasutuste seisukoha vastu.
- (53) Põhimõtteliselt väitsid need huvitatud isikud, et Taani maksustamiskorda tuleks käsitada valikulisena, sest sellega kehtestatakse erinev maksukohtlemine kahte rühma kuuluvate ettevõtjate suhtes, mis asuvad meetme eesmärki silmas pidades võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras. Need isikud väidavad, et traditsioonilised ja internetikasiinod tegelevad konkureeriva tegevusega ühel ja samal turul ning on seetõttu võrreldavas olukorras.
- (54) Selle seisukoha toetamiseks väidavad huvitatud isikud, et traditsioonilistes ja internetikasiinodes pakutavad mängud on samasugused. Kasiinomängude suhtes kohaldatavaid eeskirju tuleks käsitada samasugustena ning virtuaalne suhtlemine krupjeede või teiste mängijatega on võrreldav reaalse suhtlemisega traditsioonilistes kasiinodes. Traditsiooniliste mänguautomaatide valmistajad toodavad veebikeskkonnas kasutamiseks samu mudeleid nagu traditsiooniliseks kasutamiseks. Sellest tulenevalt olid internetis ja traditsioonilistes kasiinodes pakutavad kasiinomängud tehnilisest vaatenurgast identsed tehnoloogilise platvormi, kirjelduse, tunnusjoonte, formaatide ja parameetrite seisukohast.
- (55) Peale selle väidavad huvitatud isikud, et traditsiooniliste ja internetikasiinode tarbijaprofilid on võrreldavad. Sellest tulenevalt ei tohiks kasutada tarbijaaspekti asjakohase argumendina, et eristada interneti hasartmänge traditsioonilistest hasartmängudest.
- (56) Mõni huvitatud isik ei arvanud, et interneti hasartmänge peaks käsutama traditsioonilistest hasartmängudest erineva tegevusena, vaid lihtsalt alternatiivse kanalina, mille kaudu mängijatele mängu pakutakse.
- (57) Lisaks eespool nimetatud argumentidele on huvitatud isikud seisukohal, et praegust hasartmänguturgu tuleks vaadelda ühtse turuna, mis on läbimas suurt muutust, mis väljendub mängijate laiaulatuslikus suundumises traditsioonilistest kasiinodest internetikasiinodesse. Sellel hiljutisel suundumusel võib olla mitu põhjust, sealhulgas interneti kasutamise pidev kasv, internetikasiinode väikesed käitamiskulud kõikidel tasanditel (rajaised, personal ja püsikulud), asjaolu, et internetikasiinod suudavad pakkuda piiramatut juurdepääsu interneti hasartmängudele ööpäevaringselt igal pool, kui arvesse võtta uute tehnoloogiate pidevat arengut.
- (58) Huvitatud isikud ennustavad, et kui võtta arvesse tehnoloogilise progressi ja äritegevuse kiiret tempot ning e-kaubandusele omast turu hõlvamist, mis on muutnud hasartmängusektori selle valdkonna äärmiselt dünaamiliseks ja muutuvaks, siis tulevikus suureneb interneti hasartmängude turuosa võrreldes traditsiooniliste hasartmängudega veelgi. Sellega seoses viitavad nad ka kohtujurist Boti arvamusele kohtuasjas *Liga Portuguesa de Futebol Profissional*, ⁽²²⁾ mille kohaselt on uute kommunikatsioonivahendite mõju selline, et siiani ainult konkreetsetes ruumides kättesaadavaid õnne- ja hasartmänge on nüüd uute tehnoloogiate, näiteks telefonide, interaktiivse televisiooni ja interneti arengut arvesse võttes võimalik mängida igal ajal ja igal pool.

⁽²¹⁾ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, 10.12.1998), punkt 26.

⁽²²⁾ Kohtujurist Boti 14. oktoobri 2008. aasta arvamus kohtuasjas C-42/07: *Liga Portuguesa de Futebol Profissional*, EKL 2009, lk I-10447, punktid 41 jj.

- (59) Samuti viidatakse siseturu hasartmänguteenuseid käsitlevale komisjoni 2006. aasta uuringule⁽²³⁾. Selle kohaselt muutuvad kasiinohasartmängud tulevikus üha enam serveripõhisteks, sest mänguautomaadid asenduvad kiiresti allalaaditavate mängutarkvaradega⁽²⁴⁾. Seda arengut tähistaks uute hübriidmängukohtade tekkimine.
- (60) Eespool esitatud argumentide põhjal jõuavad huvitatud isikud järeldusele, et meede on valikuline, sest traditsiooniliste ja internetikasiinode tegevus on õiguslikult ja faktiliselt sarnane. Samuti ei saa sellist valikulisust õigustada maksusüsteemi loogikaga. Peale selle leiavad nad, et kõrgema maksumäära kohaldamine ei heidutaks interneti hasartmänguettevõtjaid taotlemast luba Taanis.
- (61) Samuti ei pea nad asjakohaseks Taani ametiasutuste viidet teiste liikmesriikide riiklikele maksusüsteemidele, et õigustada vajadust meelitada ligi internetikasiinosid, sest väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peaks igasugune põhjendus tuginema vaid riiklikule maksusüsteemile⁽²⁵⁾. Peale selle on kohtud korduvalt ümber lükanud Taani ametiasutuste väite, mille kohaselt teatavate ettevõtjate suhtes kohaldatava maksumäära alandamine on vajalik selleks, et muuta turg konkurentsivõimelisemaks.

6. TAANI AMETIASUTUSTE MÄRKUSED KOLMANDATE ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

- (62) Jäädes seisukohale, et teatatud meede ei ole valikuline ega kujuta endast riigiabi, juhivad Taani ametiasutused tähelepanu sellele, et kõik sekkuvad valitsused toetavad seisukohta, et regulatiivsest vaatenurgast eksisteerib vajadus eristada traditsioonilisi ja internetikasiinosid.
- (63) Samuti väidavad nad, et ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisel asjaomase turu määratlemiseks kasutatud metoodika on ette nähtud eraettevõtjatele ning põhineb toote asendatavuse hindamisel nõudluse ja pakkumise vaatenurgast ning seetõttu ei tohiks seda kasutada riigiabi hindamisel. Selle metoodika kasutamisega mindaks kaugemale riigiabi eeskirjadest, mida antud juhul kohaldatakse liikmesriigi suveräänse maksude kehtestamise õiguse suhtes.
- (64) Nende arvates peaks interneti hasartmänge käsitada traditsioonilistest hasartmängudest eraldi. Sellega seoses viitavad Taani ametiasutused ka ühinemismenetluse käigus komisjoni poolt võetud seisukohale, mille kohaselt moodustavad mänguautomaadid (peavõitu pakkuvad mänguautomaadid, žetooniga toimivad mänguautomaadid ning sularahal põhinevad mänguautomaadid või

auhinda pakkuvad mänguautomaadid (AWPd)) eraldi tooteturu⁽²⁶⁾. Samuti nimetavad nad muu hulgas Prantsusmaa konkurentsiasutuse vastu võetud otsuseid, mille kohaselt traditsiooniline pokker ei paikne samal turul internetipokkeriga, sest traditsioonilise pokkeri puhul on vaja isiklikku enesevalitsust, teiste mängijate jälgimist ning seda liiki pokkeriga kaasnevad sageli suuremad kulud ja geograafilised piirangud⁽²⁷⁾. Samuti viidatakse Briti õiglase kaubanduse ameti vastu võetud ühinemiseotsusele, milles eristatakse ühelt poolt litsentsi saanud kihlveokontoreid ning teiselt poolt kihlvedude sõlmimist telefoni või interneti teel⁽²⁸⁾.

- (65) Seoses tooteturudel valitsevate erinevustega rõhutavad Taani ametiasutused, et paljude sekkujate sõnul pakutakse kasiinodes lisateenuseid – mis on märkimisväärselt kallimad. Sotsioloogilisest vaatenurgast kordavad Taani ametiasutused oma seisukohta, et kaughasartmängude ja traditsiooniliste hasartmängude mängijad moodustavad eri liiki kliendirühmad, nagu on märgitud ka komisjoni hiljutises, 24. märtsi 2011. aasta rohelises raamatus interneti hasartmängude kohta siseturul, milles öeldi, et interneti hasartmängude mängijad paistavad erinevat traditsiooniliste kasiinode või kihlveokontorite klientidest⁽²⁹⁾.
- (66) Samuti kordavad Taani ametiasutused seisukohta, et väljamakse määr on märkimisväärselt kõrgem interneti hasartmänguettevõtjate puhul, arvestades nende väikeseid tegevuskulusid. Samuti juhivad nad tähelepanu sellele, et erinevusi traditsiooniliste ja internetikasiinode vahel võib leida kasutatava tarkvara tehnilistes aspektides, litsentsi andmist reguleerivates erinevates eeskirjades ning traditsiooniliste kasiinode kohalikus domineerivas positsioonis.
- (67) Samuti seavad Taani ametiasutused kahtluse alla selle, kuidas teatavad huvitatud isikud tõlgendavad eespool nimetatud arvamust, mille kohtujurist Bot esitas kohtuasjas *Liga Portuguesa*. Nad väidavad, et nimetatud arvamus, mis esitati seoses teenuste osutamise vabadusega, on kooskõlas arusaamaga, et kaughasartmänguteenuse osutajaid tuleks käsitada selliselt, nagu nad oleksid erinevas õiguslikus ja faktilises olukorras võrreldes traditsiooniliste hasartmänguettevõtjatega.
- (68) Taani ametiasutused tunnistavad, et teatavat liiki interneti hasartmänguteenused võivad siiski kujutada endast teist liiki müüki, nagu näiteks kihlveoteenuste puhul.

⁽²³⁾ Swiss Institute of Comparative Law, uuring interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, Euroopa Komisjon, 2006.

⁽²⁴⁾ *Ibidem*, lk 1403.

⁽²⁵⁾ Kohtuasi T-308/00: *Salzgitter AG vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 2004, lk II-1933, punkt 81.

⁽²⁶⁾ Komisjoni 14. märtsi 2003. aasta otsus seoses toimikuga COMP/M.3109: *Candover/Cinven/Gala*, punkt 16.

⁽²⁷⁾ Autorité de la Concurrence Avis n° 11-A-02 du 20 janvier 2011 relatif au secteur des jeux d'argent et de hasard en ligne.

⁽²⁸⁾ Õiglase kaubanduse ameti 15. augusti 2005. aasta otsus ME/1716-05, mis käsitleb ettevõtja Stanley Plc litsentseeritud kihlveokontorite soetamist ettevõtja William Hill poolt.

⁽²⁹⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, KOM(2011) 128 (lõplik), lk 3.

- (69) Teatatud seaduse eesmärkidega seoses ei nõustu Taani ametiasutused konkreetsete huvitatud isikute seisukohaga, et teatatud akti eesmärk on ligi meelitada välismaised hasartmänguteenuse pakkujaid. Pigem on valitsusel hasartmänguseaduses loetletud eesmärgid. Peale selle ei muutuks uue seaduse üldine eesmärk, st teenida hasartmängudega nagu mis tahes muu samalaadse süsteemiga, et koguda maksutulu riigi eelarve rahastamiseks.
- (70) Samuti nõustuvad Taani ametiasutused mõne huvitatud isiku väljendatud seisukohaga, et maksukohustuslase suutlikkust maksta tuleks käsitada kehtiva põhjendusena. Antud juhul oleks interneti hasartmänguettevõtjate finantsvõimekus tõepoolest märkimisväärselt väiksem.
- (71) Lõpetuseks väidavad Taani ametiasutused, et nende kaughasartmängude suhtes kohaldatav maksusüsteem on kavandatud nii, et oleks tagatud parim võimalik tulumäär. Seega väljendaks interneti hasartmängude suhtes kohaldatav madalam maksumäär vajadust tasakaalustada teatatud seaduses sätestatud neli eesmärki vajadusega maksimeerida maksutulu.

7. MEETME HINDAMINE

7.1. Rügiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt

- (72) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- 7.1.1. Riigi ressursid
- (73) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 nõutakse, et meetme peab andma liikmesriik või see peab tuleneva riigi ressurssidest. Maksutulud vähenevad niivõrd, kuivõrd riigi ressursse kasutatakse maksustamiskuludeks.
- (74) Antud juhtumi puhul ei ole ükski isik – Taani ametiasutused, kaebuse esitajad ega kolmandad isikud – riigi ressursside olemasolu vaidlustanud.
- (75) Lubades interneti hasartmänguettevõtjate maksustamist suhteliselt madala maksumääraga, nimelt 20 % nende hasartmängu brutotuludest, ⁽³⁰⁾ loobuvad Taani ametiasutused tulust, mis kujutab endast riigi ressursse. Seetõttu on komisjon seisukohal, et asjaomase meetmega kaasneb riigi ressursside kadu ning seetõttu tuleneb see meede riigi ressurssidest.

7.1.2. Eelis

- (76) Samuti peab meetmega kaasnema abisaajale rahaline eelis. Eelise mõiste hõlmab mitte ainult otsest kasu, vaid ka selliseid sekkumisi, mis erinevates vormides leevendavad tavapäraselt ettevõtja eelarvest kantud kulusid ⁽³¹⁾.
- (77) Antud juhtumi puhul ei ole ükski isik – Taani ametiasutused, kaebuse esitajad ega kolmandad isikud – eelise olemasolu vaidlustanud.
- (78) Hasartmängumaksuseaduse kohaselt peavad interneti hasartmänguettevõtjad maksuma maksu, mis on 20 % nende hasartmängu brutotuludest. See määr on oluliselt madalam traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate suhtes kohaldatavast määrast. Sellepärast saavad interneti hasartmänguettevõtjad eelise madalama maksukoormuse kujul. Sellest järeldub, et asjaomane meede hõlmab eelist interneti hasartmänguteenuseid osutavatele ettevõtjatele.

7.1.3. Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

- (79) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt peab meede kahjustama EL-sisest kaubandust ning moonutama konkurentsi või ähvardama seda teha. Antud juhtumi puhul peavad interneti hasartmänguettevõtjad, kes registreerivad end Taanis, tegutsema konkurentsitingimustes ning nad on kaasatud ühendusesisesesse kaubandusse. Sellest tulenevalt mõjutab hasartmängumaksuseadus, milles nähakse ette interneti hasartmänguteenuseid osutavatele Taani ettevõtjate soodne maksukohtlemine, kindlasti ühendusesisest kaubandust ning moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi.

7.1.4. Valikulisus

- (80) Selleks et meedet saaks käsitada riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, peaks see meede osutama valikuliseks sel määral, mil selle meetmega soodustatakse teatavaid ettevõtjaid või teatavate kaupade tootmist.
- (81) Väljakujunenud kohtupraktikas on valikulisust tõlgendatud nii, et meede on valikuline, kui selle meetme eesmärk on osaliselt vabastada need ettevõtjad rahalistest kohustustest, mis tulenevad seadusega kehtestatud kohustuslike maksete üldise süsteemi tavapärasest kohaldamisest ⁽³²⁾. Sellest järeldub, et meede on valikuline, kui selle puhul kaldutakse kõrvale üldise maksustamisraamistiku kohaldamisest. Kehtiva kohtupraktika kohaselt tuleb hinnata seda, kas asjaomane meede soodustab teatavaid

⁽³¹⁾ Kohtuasi 30/59: *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg vs. ESTÜ Ülemamet*, EKL 1961, lk 3, punkt 19.

⁽³²⁾ Kohtuasi 173/73: *Italia Vabariik vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 1974, lk 709, kokkuvõtte nr 3.

⁽³⁰⁾ Vt põhjendused 15 ja 16.

ettevõtjaid võrreldes teiste ettevõtjatega, kes asuvad nimetatud korra eesmärgi silmas pidades võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras ⁽³³⁾.

- (82) Kohtupraktika kohaselt tuleb juhul, kui leitakse, et meede kaldub kõrvale üldisest maksusüsteemist, seda meedet uurida eesmärgiga teha kindlaks, kas erinev kohtlemine tuleneb selle maksusüsteemi olemusest või ülesehitusest, millesse need meetmed kuuluvad ⁽³⁴⁾. Teisisõnu seisneb küsimus selles, kas asjaomane meede, mis tundub esmapilgul olevat valikuline, on põhjendatud maksusüsteemi loogikaga ⁽³⁵⁾.

Võrdlussüsteem

- (83) Antud juhtumi puhul tuleks võrdlussüsteem määratleda kui Taani hasartmängutegevuste maksustamissüsteem. Hasartmängumaksuseaduse eesmärk on reguleerida maksude maksmist kõikide Taanis teostatavate või korraldatavate hasartmängutegevuste pealt olenemata sellest, kas need tegevused viiakse läbi internetis või traditsioonilistes kasiinodes. Sellepärast tuleks asjaomast meedet (st erineva maksukohtlemise kehtestamine interneti hasartmängutegevuste suhtes) hinnata selle võrdlussüsteemi taustal.

Kõrvalekaldumine üldisest maksusüsteemist

- (84) Kuna teatatud seaduses nähakse ette, et internetikasiinodes mängude pakkumiseks vajaliku litsentsi omanikud peavad maksma maksu, mis moodustab 20 % nende hasartmängu brutotuludest, samas kui traditsioonilistes kasiinodes mängude pakkumiseks vajaliku litsentsi omanikud peavad maksma põhimaksu, mis moodustab 45 % nende hasartmängu brutotuludest, ning lisamaksu kuni 30 % nende hasartmängu brutotuludest, siis tekib küsimus, kas interneti hasartmänguettevõtjaid ja traditsioonilisi hasartmänguettevõtjaid, kelle suhtes kohaldatakse erinevat maksumäära, tuleks käsitada õiguslikult ja faktiliselt võrreldavatena.
- (85) Sellega seoses on Taani ametiasutused järjepidevalt väitnud, et interneti hasartmängutegevused ja traditsioonilised hasartmängutegevused ei ole õiguslikult ja faktiliselt võrreldavad platvormide, kulude, kasumimarginaalide, sotsiaalse kogemuse, pakujate või toodete poolest.

- (86) Peale selle on Taani ametiasutused sarnaselt teistele huvitatud isikutele rõhutanud olulist erinevust kahte liiki ettevõtjate vahel, viidates internetikasiinode vahel valitsevale tihedale konkurentsile ja konkurentsi puudumisele traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate vahel.

- (87) Olenemata mitmetest objektiivsetest erinevustest interneti ja traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate vahel (näiteks füüsiline kohaolu vs. virtuaalne kohalolu), leiab komisjon, et eespool nimetatud erinevused traditsiooniliste ja internetikasiinode vahel ei ole piisavad selleks, et kahte liiki ettevõtjaid oleks võimalik sisuliselt ja otsustaval määral õiguslikult ja faktiliselt eristada.

- (88) Sellega seoses märgib komisjon, et traditsiooniliste ja interneti hasartmänguettevõtjate pakutavad mängud on samaväärsed. Nii interneti kui ka traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate pakutavad mängud – sealhulgas rulett, *baccarat*, *punto banco*, pokker ja mängimine mänguautomaatidel – moodustavad osa samast mängutegevusest olenemata sellest, kas mängimine toimub internetis või traditsioonilistes kasiinodes. Peale selle näivad traditsioonilistes ja internetikasiinodes pakutavad kasiinomängud olevat tehnilisest vaatenurgast võrreldavad tehnoloogiliste platvormide, formaatide ja parameetrite poolest.

- (89) Sellega seoses leiab komisjon, et hasartmängutegevuste maksustamise seiskohast on hasartmänguteenuste osutamine veebikeskkonnas sama liiki mängutegevuste järjekordne turustuskanal. Selle seisukoha toetamiseks märgib komisjon internetikasiinode märkimisväärsed jõupingutusi, et jälgendada traditsiooniliste kasiinode pakutavat kogemust sel viisil, et veebikeskkonnas mängijad tunneksid end nii, nagu nad mängiksid traditsioonilises kasiinos, mitte aga virtuaalses keskkonnas.

- (90) Selleks et toetada oma seisukohta, et interneti ja traditsioonilised hasartmängud ei ole õiguslikult ja faktiliselt võrreldavad tegevused, on Taani ametiasutused muu hulgas viidanud Briti õiglase kaubanduse ameti otsusele, milles eristatakse ühelt poolt litsentsitud kihlveokontoreid ning teiselt poolt kihlvedude sõlmimist telefoni või interneti teel ⁽³⁶⁾. Selline viitamine on siiski vastuolus Taani ametiasutuste seisukohaga, et kihlvedude sõlmimine internetis ja traditsioonilises keskkonnas on identsed teenused ⁽³⁷⁾. Sellega seoses on vastuoluline ka see, et Taani ametiasutused peavad internetis ja traditsioonilises keskkonnas pakutavaid kihlveoteenuseid samalaadseks tegevuseks ning kohaldavad nende tegevuste suhtes sama maksukohtlemist, pidades samas teist liiki interneti ja traditsioonilisi hasartmängutegevusi erinevateks tegevusteks ning kohaldades nende suhtes erinevaid maksumäärasid.

⁽³³⁾ Kohtuasi C-88/03: *Portugali Vabariik vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 2006, lk I-7115, punkt 54; kohtuasi C-172/03: *Wolfgang Heiser vs. Finanzamt Innsbruck*, EKL 2005, lk I-1627, punkt 40; kohtuasi C-169/08: *Presidente del Consiglio dei Ministri vs. Regione Sardegna*, EKL 2009, lk I-10821, punkt 61.

⁽³⁴⁾ Kohtuasi C-487/06 P: *British Aggregates Association vs. komisjon*, EKL 2008, lk I-10515, punkt 83.

⁽³⁵⁾ Kohtuasi 173/73: *Itaalia Vabariik vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 1974, lk 709, punkt 15; komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, 10.12.1998), punkt 23.

⁽³⁶⁾ Vt joonealune märkus nr 28.

⁽³⁷⁾ Hasartmängumaksuseaduse artikkel 6.

- (91) Taani ametiasutused tuginesid ka juhtumiga *Candover-Cinven-Gala* seoses tehtud otsusele,⁽³⁸⁾ milles sätestati, et mänguautomaadid (peavõitu pakkuvad mänguautomaadid, žetooniga toimivad mänguautomaadid ning sularahal põhinevad mänguautomaadid või auhinda pakkuvad mänguautomaadid (AWPd)) moodustavad sõltumatu tooteturu⁽³⁹⁾. Kuigi selles otsuses ei käsitletud riigiabi eeskirjade kohaldamist ega valikulisuse küsimust, tuleb siiski märkida, et kuigi otsusest sätestatakse, et mänguautomaadid (peavõitu pakkuvad mänguautomaadid, žetooniga toimivad mänguautomaadid ning sularahal põhinevad mänguautomaadid või auhinda pakkuvad mänguautomaadid (AWPd)) moodustavad sõltumatu tooteturu, öeldakse seal ka seda, et neid mänguautomaate võib käsitada hasartmängupaketi osana asjaomases asukohas, kus nad asuvad, st kasiinodes, bingoaalides, mängusaalides, pubides, kihlveokontorites jne⁽⁴⁰⁾.
- (92) Tarbijate sotsiaal-majanduslikes profiilides, sõltuvusriiskides või turu arengus esinevad väidetavad erinevused on samuti ebapiisavad kinnitamaks, et interneti ja traditsioonilised hasartmängud kujutavad endast kahte eri liiki tegevust, mis ei ole õiguslikult ja faktiliselt võrreldavad. Tundub, et mõned uuringud, millele Taani ametiasutused ja samamoodi ka kaebuse esitajad tuginesid, sisaldavad piisavalt tõendeid vastupidiste järelduste toetamiseks. Seega, pidades silmas siseturu hasartmänguteenuseid käsitlevat komisjoni 2006. aasta uuringut,⁽⁴¹⁾ väidavad Taani ametiasutused, et uuring tundub näitavat, et traditsiooniliste ja internetikasiinode turud on eraldiseisvad⁽⁴²⁾. Sama aruannet on tsiteerinud ka mõned huvitatud isikud⁽⁴³⁾ eesmärgiga näidata, et interneti hasartmängude turgu ei tohiks käsitada uue turuna, vaid pigem sama hasartmänguturu edasiarendusena, mis väljendub uute hübriidmängukohtade tekkimises⁽⁴⁴⁾.
- (93) Samamoodi leidub vastukäivaid argumente Taani riikliku sotsiaaluuringute keskuse teostatud uuringus,⁽⁴⁵⁾ mida tsiteerivad nii Taani ametiasutused kui ka kaebuse esitajad. Kui Taani ametiasutused väidavad, et traditsioonilistes kasiinodes mängijad erinevad internetikasiinodes mängijatest vanuse, soo ja haridustaseme poolest, siis samale uuringule tuginevad kaebuse esitajad jõuavad vastupidisele järeldusele, väites, et uuringust nähtub, et traditsioonilistes või internetikasiinodes mängivate klientide profiilide vahel puuduvad suured erinevused. Nende arvetes nähtub uuringust, et nii traditsioonilistes kui ka internetikasiinodes mängivad inimesed on tavaliselt samad 18–24-aastased noored mehed⁽⁴⁶⁾.
- (94) Eespool toodut silmas pidades järeldeb komisjon, et traditsioonilisi ja internetikasiinosid tuleks käsitada õiguslikult ja faktiliselt võrreldavatena. Kuna nii interneti kui ka traditsioonilised hasartmängud põhjustavad samu riske, käsitletakse teatatud meetmes nii interneti kui ka traditsioonilisi hasartmänge. Asjaomase meetmega nähakse ette erinev maksukohtlemine, millega soodustatakse interneti hasartmänguettevõtjaid võrreldes traditsiooniliste kasiinodega. Sellest tulenevalt peaks asjaomast meetet käsitama esmapilgul valikulisena ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses, sest selle meetmega kaldutakse kõrvale üldisest maksustamise korrast.
- Maksusüsteemi loogikast tulenevad põhjendused
- (95) Seda, kas esmapilgul valikulisena tunduvat meetet on võimalik põhjendada süsteemi olemuse ja üldskeemiga, tuleb hinnata kehtiva kohtupraktika alusel. Meetme valikulisuse põhjendamiseks võib tugineda maksustamissüsteemi aluseks olevatele põhimõtetele või põhjendustele.
- (96) Sellega seoses väitsid Taani ametiasutused, et asjaomase sektori eripära arvesse võttes on interneti hasartmänguettevõtjate soodustamine erineva maksukohtlemise kaudu ainus viis tagada nende maksustamiskava tõhusus. Kõrgema maksumäära kehtestamine võtaks interneti hasartmänguettevõtjalt motivatsiooni taotleda Taani litsentsi, samas kui madalama maksukoormuse kehtestamine kõikide asjaomaste ettevõtjate suhtes oleks vastuolus üldise eesmärgiga hoida hasartmängude pakkumine mõistlikul tasemel.
- (97) Taani ametiasutused on ka kinnitanud, et interneti hasartmänguettevõtjate finantsvõimekus, mis on väidetavalt väiksem kui traditsiooniliste kasiinoettevõtjate finantsvõimekus, põhjendas erineva maksumäära kehtestamist kahte liiki ettevõtjate suhtes.
- (98) Eelpool nimetatud argumente silmas pidades tuleb komisjon meelde, et kohtupraktika kohaselt⁽⁴⁷⁾ ja komisjoni teatise kohaselt, mis käsitleb äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes riigiabi eeskirjade kohaldamist,⁽⁴⁸⁾ peab liikmesriik kindlaks tegema, kas asjaomane meede tuleneb otseselt asjaomase liikmesriigi maksusüsteemi alus- või juhtpõhimõtetest. Asjaomase maksusüsteemi olemusel või üldskeemil rajanev põhjendus kujutab endast erandit põhimõttest, et riigiabi andmine on keelatud. Seetõttu tuleb seda täpselt tõlgendada⁽⁴⁹⁾.
- (47) Kohtuasi 173/73: *Italia Vabariik vs. Euroopa Ühenduste Komisjon*, EKL 1974, lk 709, punkt 15.
- (48) Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes, EÜT C 384, 10.12.1998, punkt 23.
- (49) Liidetud kohtuasjad T-127/99, T-129/99 ja T-148/99: *Diputación Foral de Álava jt vs. komisjon*, EKL 2002, lk II-1275, punkt 250.

(38) Vt põhjendus 64.

(39) Vt joonealune märkus 26.

(40) *Ibidem*.

(41) Swiss Institute of Comparative Law, uuring interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, 2006.

(42) Vt vastused Taani ametiasutustele saadetud teabepäringutele, 20. oktoober 2010, punkt 2.10; Taani ametiasutuste saadetud tähelepanekud, 14. jaanuar 2011, lk 9, punkt 42.

(43) Vt Taani mänguautomaatide tööstuse liidu ja ettevõtja Royal Casino märkused, saadetud 18. veebruaril 2011, lk 1.

(44) *Ibidem*, lk 1403.

(45) Riikliku sotsiaaluuringute keskuse (*Socialforskningsinstituttet*) uuring, 2007.

(46) Vt nt üheksa Kreeka kasiino saadetud tähelepanekud, 21. veebruar 2011, lk 18.

(99) Sellest tuleneb, et Taani ametiasutuste ülesanne on tõendada, et asjaomane maksumeede on põhjendatud maksusüsteemi loogika alusel. Kuid Taani ametiasutused ei esitanud ühtegi piisavat ja veenvat tõendit oma väite kinnitamiseks, et laiema kategooria (hasartmänguettevõtjad) ühe konkreetse segmendi (interneti hasartmänguettevõtjad) maksumäära alandamine eesmärgiga tagada, et viimati nimetatud ettevõtjad taotleksid litsentsi, tuleneb Taani maksusüsteemi aluseks olevatest põhimõtetest ja selle maksusüsteemi loogikast. Eelkõige tuleks eesmärki, mille kohaselt soovitakse meelitada Taanis ligi välismaiseid hasartmänguteenuse pakkujaid ja hakata nende suhtes kohaldama Taanis kehtivaid eeskirju, käsitada riikliku poliitikaeesmärgina, mis jääb väljapoole maksusüsteemi loogikat.

(100) Samuti ei suutnud Taani ametiasutused seoses interneti hasartmänguettevõtjate väidetava madalama maksevõimekusega tõendada, et interneti ja traditsiooniliste kasiinotegevuste kasumikkuse vahel eksisteerib erinevus, mis põhjendaks diferentseeritud maksukohtlemist. Ühtlasi ei ole Taani ametiasutused tõendanud, et finantsvõimekus on nende äriühingute otsese maksustamise süsteemist tulenev põhimõte, mida võiks antud juhtumi puhul käsitada kui põhjendust traditsiooniliste ja internetikasiinode suhtes diferentseeritud maksukohtlemise kehtestamisele.

(101) Eespool esitatust järeldub, et komisjon ei pea teatatud seaduse valikulisust põhjendatuks maksusüsteemi loogikast lähtuvalt.

7.1.5. Järeldus

(102) Eespool kirjeldatud silmas pidades leiab komisjon, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud kriteeriumid on täidetud ning et meede, millega kehtestatakse madalam maksumäär interneti hasartmängude suhtes, kujutab endast riigiabi interneti hasartmänguteenuseid osutavatele Taanis registreeritud ettevõtjatele.

7.2. Meetme kokkusobivus siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel

(103) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatakse eeskirjad selle kohta, millal on teatav abimeede kokkusobiv siseturuga ja mis liiki abi võib käsitada siseturuga kokkusobivana.

(104) Komisjon leiab, et asjaomase meetme võib tunnistada siseturuga kokkusobivaks erandi alusel, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c, mille kohaselt on lubatud „abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega”.

(105) Komisjon märgib, et meede ei kuulu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaldamist käsitlevate kehtivate suuniste reguleerimisalasse. Sellepärast tuleb seda meetet hinnata vahetult nimetatud aluslepingu sätet silmas pidades. Selleks et abimeede oleks kokkusobiv siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel, peab sellel meetmel olema ühist huvi pakkuv eesmärk, mida püütakse saavutada vajalikul ja proportsionaalsel viisil. Kui komisjon hindab meetme kokkusobivust siseturuga, kaalub ta selle meetme positiivset mõju ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele ning vastukaaluks selle meetme võimalikke negatiivseid kõrvalmõjusid, näiteks kaubanduse ja konkurentsi moonutamine. See test põhineb kolmest etapist koosneval uurimisel. Esimesed kaks etappi käsitlevad riigiabi positiivset mõju ning kolmandas etapis uuritakse negatiivset mõju ning positiivsest ja negatiivsest mõjust tulenevat tasakaalu⁽⁵⁰⁾. Test on üles ehitatud järgmiselt:

1) kas abimeetmel on korralikult sõnastatud ja ühist huvi pakkuv eesmärk?

2) kas abi on sobilik ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamiseks, st kas kavandatud abiga käsitletakse turutõrget või muud eesmärki? Konkreetsemalt:

a) kas abimeede on asjakohane vahend, st kas on teisi sobivamaid vahendeid?

b) kas abimeetmel on stimuleeriv mõju, st kas abi muudab potentsiaalsete abisaajate käitumist?

c) kas abimeede on proportsionaalne, st kas käitumise sama muutuse võiks esile kutsuda väiksema abi kaudu?

3) kas konkurentsimoонutused ja mõju kaubandusele on piiratud, nii et üldine mõju on positiivne?

7.2.1. Ühist huvi pakkuv eesmärk

(106) Taani ametiasutused selgitasid, et nad otsustasid hasartmängu- ja kihlveoteenuseid käsitlevate kehtivate õigusaktide reformi läbi viia selleks, et asendada kehtiv monopolne kord reguleeritud ja osaliselt liberaliseeritud korraga. Liberaliseerimist peeti muu hulgas vajalikuks selleks, et järgida ELi õigust pärast rikkumismenetluse algatamist ja põhjendatud arvamuse saatmist 23. märtsil 2007⁽⁵¹⁾ ning reageerida ohule, mida kujutasid endast teistes jurisdiktsioonides paiknevate mänguteenuse pakkujate poolt osutatud ebaseaduslikud interneti hasartmänguteenused.

⁽⁵⁰⁾ Sellega seoses vt „Riigiabi tegevuskava – Vähem ja paremini suunatud riigiabi: riigiabireformi kava 2005–2009”, KOM(2005) 107 (lõplik).

⁽⁵¹⁾ Vt joonealune märkus 6.

- (107) Siiani on Taani hasartmängusektor olnud peamiselt riigi monopol, sest väljastatud on ainult üks litsents riigi kontrolli all olevale ettevõtjale Danske Spil A/S. Olenemata sellest, et õigusraamistikuga on keelatud välismaistel interneti hasartmänguettevõtjatel turustada Taanis oma teenuseid selle riigi residentidest tarbijatele, on paljud teistes liikmesriikides ja ka kolmandates riikides registreeritud interneti hasartmänguettevõtjad pakkunud oma teenuseid kanalite kaudu, mis ei paikne Taanis, näiteks Ühendkuningriigist üle kantavate satelliittelevisioonikanalite kaudu. Taani ametiasutused väitsid oma teates, et praktikas ei saanud nad kehtestada keeldu teiste Taanis oma teenuseid turustavate hasartmänguteenuste osutajate suhtes Taani kohtuasja tõttu, mille raames väideti, et kehtiv Taani hasartmängumonopol kujutab endast teenuste vaba liikumise piirangut. Selle tulemusel säilis ebarahuldav olukord, mille käigus seati eksisteeriva monopoliga õiguspärasus küsimuse alla mitte ainult haldus- ja kohtumenetluste raames, vaid ka seeläbi, et teistes jurisdiktsioonides registreeritud ja litsentsi mitteomavad ettevõtjad osutasid interneti hasartmänguteenuseid otse.
- (108) Hasartmänguseadusele lisatud seletuskirja kohaselt oli liberaliseerimisprotsess põhjendatud hiljutiste tehnoloogiliste arengutega, mis tähendas, et Taani kuulus nüüd ülemaailmsesse kommunikatsiooniühiskonda, kus tarbijatel on juurdepääs väga erinevatele teenustele, mida osutavad erinevates piirkondades registreeritud ettevõtjad. Viimase kümne aasta jooksul on hasartmängud muutunud oluliseks müügiartiklikuks internetis, eelkõige pärast internetipokkeri kasutuselevõttu. Internet on andnud Taani kodanikele võimaluse võrrelda ettevõtja Danske Spil A/S tooteid ja tootevalikut Ühendkuningriigis, Maltal, Gibraltaril ja teistes riikides registreeritud interneti hasartmänguettevõtjate pakutavate toodetega. Viimastel aastatel on üha rohkem taanlasi hakanud mängima rahvusvaheliste hasartmänguteenuste osutajate kaudu. Nagu selgitasid Taani ametiasutused, kartis valitsus, et kui hasartmängude osutamist ei reguleerita ja kontrollita tõhusalt, võidakse seda hakata seostama negatiivse mõjuga ühiskonnale kuritegude ja avaliku korra rikkumiste kujul ning see võib põhjustada haavatavate isikute seas sõltuvust hasartmängudest. Samal ajal on ettevõtja Danske Spil kasum pidevalt langenud. Seepärast vajasis Taani ametiasutused võimalust reguleerida ja kontrollida Taani kodanikele pakutavaid hasartmänge, et suruda hasartmängud kontrollitud raamistikku ja seeläbi ennetada ühiskonnale avalduvaid negatiivseid tagajärgi.
- (109) Sellega seoses tuleb komisjon meelde, et hasartmängusektorit ei ole Euroopa Liidus kunagi mingil viisil ühtlustatud. Teenuste direktiivi artikli 2 kohaselt on hasartmängud sõnaselgelt isegi direktiivi reguleerimisalast välja arvatud⁽⁵²⁾. Kuid olenemata asjaolust, et selles valdkonnas puuduvad igasugused teise õiguse aktid, võivad piiriüleised hasartmängudega seotud tegevused kuuluda aluslepingu põhivabaduste, nimelt asutamisevabaduse (ELi toimimise lepingu artikkel 49) ja teenuste osutamise vabaduse (ELi toimimise lepingu artikkel 56) reguleerimisalasse.
- (110) Põhimõtteliselt nõutakse ELi toimimise lepingu artiklis 56 teenuste osutamise vabadusele seatud kõikide piirangute kaotamist, isegi kui neid piiranguid kohaldatakse ühetahuliselt nii kodumaiste kui ka teiste liikmesriikide teenuseosutajate suhtes, kui nendega keelatakse teises liikmesriigis registreeritud ja seal seaduslikult samalaadseid teenuseid osutava teenuseosutaja tegevust või siis takistatakse nende tegevust või muudetakse see tegevus nende jaoks vähem soodsamaks⁽⁵³⁾. Samuti on kohtupraktikas sedastatud, et liikmesriigi õigusaktidega, millega keelatakse teistes liikmesriikides registreeritud teenuseosutajatel pakuda teenuseid selle esimese liikmesriigi territooriumil interneti kaudu, piiratakse ELi toimimise lepingu artiklis 56 sätestatud teenuste osutamise vabadust⁽⁵⁴⁾. Peale selle on teenuste osutamise vabadus kehtestatud nii teenuseosutajate kui ka teenusesaajate heaks⁽⁵⁵⁾.
- (111) Kuigi hasartmänguteenuste osutamine kuulub esmalt ELi toimimise lepingu artiklis 56 sätestatud põhivabaduse reguleerimisalasse, siis antud juhtumi puhul mõjutavad Taani õigusaktid ka asutamisevabadust. Hasartmänguseaduse artikli 27 kohaselt nõuab Taani, et interneti hasartmängude pakkujad peavad olema kas registreeritud Taanis või määrama oma heakskiidetud esindaja, kui nad on registreeritud teises ELi või EMP liikmesriigis. Piirangute põhjendused on asutamisevabaduse puhul samad, mis teenuste osutamise vabaduse puhul.
- (112) Piirangud on vastuvõetavad üksnes erakorraliste meetmetena, nagu on selgesõnaliselt sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 52, või kui need on Euroopa Kohtu kohtupraktika kohaselt põhjendatud üldhuvidega seotud mõjuvate põhjustega. ELi toimimise lepingu artikli 52 lõikes 1 lubatakse piiranguid, mis on põhjendatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seoses.
- (113) Hasartmängudega seotud tegevuste puhul on Euroopa Kohus tunnustanud teatavaid üldhuvidega seotud mõjuvaid põhjuseid, nagu näiteks eesmärgid, mis seonduvad tarbijakaitsega, ning nii pettuste kui ka hasartmängudega seotud kulutamisele ohutamise vältimisega, aga ka avaliku korra säilitamise üldvajadusega. Sellega seoses võivad moraalsed, usulised ja kultuurilised tegurid ning üksikisikutele ja ühiskonnale seoses hasartmängude ja

⁽⁵²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/123/EÜ, 12. detsember 2006, teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

⁽⁵³⁾ Kohtuasi C-76/90: *Säger*, EKL 1991, lk I-4221, punkt 12; kohtuasi C-58/98: *Corsten*, EKL 2000, lk I-7919, punkt 33.

⁽⁵⁴⁾ Kohtuasi C-243/01: *Gambelli*, EKL 2003, lk I-13031, punkt 54.

⁽⁵⁵⁾ Liidetud kohtuasjad 286/82 ja 26/83: *Luisi ja Carbone*, EKL 1984, lk 377, punkt 16.

kihlvedudega avalduvad moraalselt ja rahaliselt kahjulikud tagajärjed olla põhjuseks, miks riigi ametiasutustel peaks olema mõningane vabadus, mis võimaldaks neil otsustada, mida on tarbijakaitseks ja avaliku korra kaitseks vaja. Sellest tulenevalt peavad piirangud igal juhul olema põhjendatud avalikes huvides kehtestatud kohustuslike nõuetega, olema sobilikud soovitud eesmärgi saavutamiseks ega tohi minna kaugemale selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust. Samuti tuleb neid kohaldada diskrimineerimiseta ⁽⁵⁶⁾.

(114) Tuleks siiski märkida, et maksutulust loobumine ei ole üks ELi toimimise lepingu artiklis 52 loetletud põhjus ega ka aktsepteeritud sellisena kohtupraktika ⁽⁵⁷⁾ kohaselt ning seetõttu ei saa seda käsitada olulise avaliku huviga seotud õigustava põhjusena, millele võiks tugineda sellise meetme põhjendamisel, mis on põhimõtteliselt vastuolus põhivabadusega.

(115) Konkreetset piiriüleste hasartmängude pakkumise piiramise õigustuste osas on Euroopa Kohus sedastanud järgmist ⁽⁵⁸⁾:

„57. Selles kontekstis tuleb märkida [...], et hasartmängualased õigusnormid kuuluvad valdkonda, kus liikmesriikide vahel esinevad märkimisväärsed kõlblusest tulenevad, usulised ja kultuurilised erinevused. Kui antud valdkonda ei ole ühenduse tasandil ühtlustatud, siis on iga liikmesriigi ülesanne määratleda neis valdkondades vastavalt oma väärtusteskaalale nõuded, mis tagavad asjaomaste huvide kaitse.

58. Asjaomases valdkonnas vastu võetud õigusnormide vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamist ei mõjuta pelgalt asjaolu, et ühe liikmesriigi valitud kaitsesüsteem erineb teises liikmesriigis rakendatud süsteemist. Nende hindamisel tuleb ennekoike silmas pidada huvitatud liikmesriigi pädevate asutuste seatud eesmärgid ning tagada soovitud kaitsetaset.

59. Liikmesriigid on seega vabad määrama kindlaks oma hasartmängupoliitika eesmärgid ja vajaduse korral täpselt määratlema soovitud kaitsetaseme.

Siiski peavad kehtestatud piirangud oma proportsionaalsuselt vastama tingimustele, mis tulenevad Euroopa Kohtu praktikast (eespool viidatud kohtuotsus *Placanica* jt, punkt 48).

[...]

69. Selles kohta tuleb märkida, et internetis pakutavate hasartmängude sektorit ei ole ühenduse tasandil ühtlustatud. Seega võib liikmesriik asuda seisukohale, et üksnes asjaolu, et selline ettevõtja [...] pakub sellesse sektorisse kuuluvaid teenuseid interneti kaudu seaduslikult teises liikmesriigis, kus on tema asukoht ja kus ta peab täitma seadusest tulenevaid nõudeid ja alluma selle riigi pädevate ametivõimude kontrollile, ei ole piisav tagatis, et kaitsta liikmesriigi tarbijaid pettuste ja kuritegevuse ohtude eest, võttes arvesse riski, mis võivad asukohaliikmesriigi ametivõimudel sellistel asjaoludel ettevõtjate kvaliteeti ja ausust hinnates tekkida.

70. Lisaks sellele, kuna tarbija ja ettevõtja vahel puudub otsene kontakt, hõlmavad internetis pakutavad hasartmängud erinevat laadi ja selliste mängude traditsioonilise turuga võrreldes oluliselt suuremaid ohte seoses pettustega, mida ettevõtjad tarbijate suhtes toime võivad panna.”

(116) Hiljutises kohtuotsuses viitas Euroopa Kohus ka üksik-asjalikult interneti hasartmängudega seotud riskidele ⁽⁵⁹⁾:

„103. Tuleb märkida, et internetis hasartmängude pakkumisele omased tunnused võivad samamoodi sisaldada selliste mängude traditsioonilise turuga võrreldes erinevat laadi ja oluliselt suuremaid ohte tarbijate kaitse valdkonnas ja eelkõige seoses noortega ning isikutega, kellel on eriline kalduvus mängida või kellel võib see kalduvus tekkida. Lisaks varem mainitud otsese kontakti puudumisele tarbija ja ettevõtja vahel, kujutavad internetis pakutavatele mängudele juurdepääsu lihtsus ja pidev kättesaadavus ning sellise rahvusvahelist laadi pakkumise potentsiaalselt suurem maht ja sagedus keskkonnas, mida muu hulgas iseloomustab mängija isoleeritus, anonüümsus ja ühiskondliku kontrolli puudumine, endast tegureid, mis võivad soodustada mängusõltuvuse arengut ja mängudega seotud liigset kulutamist ning seetõttu suurendada sellega seonduvaid negatiivseid ühiskondlikke ja moraalseid tagajärgi, nagu seda on rõhutanud väljakujunenud kohtupraktika.

⁽⁵⁶⁾ Kohtuasi C-243/01: *Gambelli*, EKL 2003, lk I-13031, punktid 63–65, ning liidetud kohtuasjad C-338/04, C-359/04 ja C-360/04: *Placanica* jt, EKL 2007, lk I-1891, punktid 46–49.

⁽⁵⁷⁾ Kohtuasi C-446/03: *Marks & Spencer*, EKL 2005, lk I-10837, punkt 44; kohtuasi C-319/02: *Manninen*, EKL 2004, lk I-7477, punkt 49, ning seal viidatud kohtupraktika. Hasartmänguteenuste osutamise piirangutega seoses vt kohtuasi C-243/01: *Gambelli*, EKL 2003, lk I-13031, punktid 61 ja 62.

⁽⁵⁸⁾ Kohtuasi C-42/07: *Liga Portuguesa de Futebol Profissional*, EKL 2009, lk I-10447, punkt 57 jj.

⁽⁵⁹⁾ Kohtuasi C-46/08: *Carmen Media Group*, EKL 2009 (kohtulahendite kogumikus seni avaldamata), punkt 103.

104. Lisaks sellele tuleb märkida, et võttes arvesse kaalutusõigust, mis liikmesriikidel on selleks, et määrata kindlaks tarbijakaitse ja avaliku korra kaitse tase hasartmängusektoris, ei ole tingimata nõutud, et seoses proportsionaalsuse kriteeriumiga vastaks liikmesriigi ametiasutuste kehtestatud piiravad meetmed kõigi liikmesriikide käsitusel sellest, kuidas kõnesolevat õigustatud huvi kaitsta (vt analoogia alusel kohtuasi C-158/06: komisjon vs. Itaalia, EKL 2009, lk I-3491, punktid 83 ja 84).
105. Kõike eeltoodut arvestades tuleb möönda, et internetis hasartmängude pakkumist keelavat meedet saab põhimõtteliselt pidada sobivaks, et saavutada õiguspärast eesmärki ennetada hasartmängudega seotud liigsele kulutamisele ohutamist, võidelda mängusõltuvuse vastu ja kaitsta noorsugu, isegi kui selliste mängude pakkumine on lubatud traditsioonilisemate kanalite kaudu.”
- (117) Ühtlustamise puudumine hasartmängude valdkonnas ning liikmesriikide erinevad lähenemisviisid lubatud mängude ulatuse ja neid pakkuda võivate ettevõtjatega seoses näitavad, et siseturg on piiriüleste hasartmänguteenuste osutamiseks väga killustunud. Kui osad liikmesriigid piiravad teatavate õnnemängude pakkumist või on selle isegi keelustanud, siis teistel on avatumad turud. Paljud liikmesriigid on ka hiljuti oma hasartmängualased õigusaktid üle vaadanud või on seda tegemas, arvestades interneti hasartmänguteenuste kasvu.
- (118) Taani ametiasutused ei esitanud üksikasjalikke näitajaid selle kohta, kui palju mängivad Taani residendid ebaseaduslikke hasartmänge, vaid väitsid selle asemel, et reguleerimata interneti hasartmängusektori areng oli ühiskondlikust vaatenurgast murettekitav aspekt.
- (119) Seda suundumust kinnitatakse Euroopa Komisjoni 2011. aasta märtsi rohelises raamatus⁽⁶⁰⁾. Lisatud komisjoni talituste töödokumendis öeldakse, et Taanis olid interneti hasartmängude puhul hasartmängu brutotulud 2008. aastal kokku 250 miljonit eurot, millest 14 % (st 34 miljonit eurot) oli seotud kasiinomängudega ja 22 % (st 56 miljonit eurot) pokkeriga⁽⁶¹⁾. Määratluse järgi on nii interneti kasiinomängud kui ka internetipokker keelatud tegevused.
- (120) Arvatakse, et need näitajad suurenevad. Rohelises raamatus öeldakse, et interneti hasartmängud on hasartmänguturu kõige kiiremini kasvav osa, mille tulud moodustasid 2008. aastal kogu hasartmänguturu (EL 27) tuludest 7,5 %, ning võib eeldada, et 2013. aastaks selle maht kahekordistub⁽⁶²⁾. Teiseks, interneti hasartmängude osakaal Taanis hasartmängude mängimises on hinnanguliselt 21,9 %, st Taani on ELis teisel kohal, kusjuures ELi keskmine on 7,5 %⁽⁶³⁾.
- (121) Võttes arvesse eespool nimetatud kohtupraktikat ning samuti ELi hasartmänguturu üldiseid tunnuseid, on komisjon seisukohal, et Taani ametiasutuste poolt teatatud meetme vastuvõtmise põhjendamiseks esitatud argumendid on põhjendatud. Eelkõige on komisjon teadlik asjaomaste tegevuste iseärasustest: interneti vahendusel pakutavad hasartmängud on sektorit muutnud, luues ülemaailmse turu, kus füüsilised piirid on laialivalguvad. Sellega seoses märgib ka komisjon – nagu on täheldatud ka 2011. aasta rohelises raamatus⁽⁶⁴⁾ – vajadust kontrollida interneti hasartmängude sektorit eesmärgiga ennetada kahjulikke negatiivseid tagajärgi, mida interneti hasartmängud tarbijatele avaldavad. Lisaks interneti hasartmängude sõltuvuse tekkimise märkimisväärsel ohule, mis on erinevates sotsiaaluuringutes kindlaks tehtud,⁽⁶⁵⁾ tuleb erilist tähelepanu pöörata alaealistele ja teistele haavatavatele isikutele, sealhulgas madala sissetulekuga mängijatele, varem mängusõltuvuses olnud mängijatele ning noortele täiskasvanutele, kes ei ole teadlikud hasartmänguprobleemidega kaasnevatest riskidest. Selleks et kaitsta nendesse kategooriatesse kuuluvaid potentsiaalseid mängijaid, peaks liikmesriikidel olema võimalus kontrollida interneti hasartmängusektorit, kehtestades muu hulgas vanusepiirangud või litsentsitingimused, kontrollides maksete töötlussüsteeme ning piirates interneti hasartmängude turustamist või propageerimist.
- (122) Taanis kavandatud reform, mille tulemusel teatatud seadus vastu võeti, on seetõttu kooskõlas Euroopa Komisjoni 24. märtsi 2011. aasta rohelise raamatuga interneti hasartmängude kohta siseturul, millega sooviti aidata kaasa interneti hasartmänge käsitleva õigusraamistiku tekkele liikmesriikides, mis tagaks kõigile sidusrühmadele suurema õiguskindluse⁽⁶⁶⁾. Roheline raamat koostati vastuseks Euroopa Liidu Nõukogu 2010. aasta detsembris toimunud kohtumisele, kus tervitati Euroopa Komisjoni poolt välja kuulutatud laialdasi konsultatsioone, mis käsitlesid interneti hasartmänge siseturul
-
- ⁽⁶⁰⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, KOM(2011) 128 (lõplik), lk 8.
- ⁽⁶¹⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, komisjoni talituste töödokument, SEK(2011) 321, lk 10.
- ⁽⁶²⁾ Vt joonealune märkus 60.
- ⁽⁶³⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, komisjoni talituste töödokument, SEK(2011) 321, lk 9.
- ⁽⁶⁴⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, KOM(2011) 128 (lõplik), lk 19.
- ⁽⁶⁵⁾ Üksikasjaliku teabe saamiseks nende uuringute kohta vt Euroopa Komisjoni roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, KOM(2011) 128 (lõplik), lk 19 jj.
- ⁽⁶⁶⁾ Euroopa Komisjon, roheline raamat interneti hasartmängude kohta siseturul, KOM(2011) 128 (lõplik), lk 7.

ning mis võimaldavad läbi viia põhjaliku arutelu küsimustes, mida eelkõige tekitavad interneti hasartmänguteenused, ⁽⁶⁷⁾ ning Euroopa Parlamendi poolt 10. märtsil 2009 vastu võetud resolutsioonile, milles paluti komisjonil uurida tihedas koostöös riikide valitsustega *online*-hasartmänguteenuste piiriülese osutamise majanduslikku ja mittemajanduslikku mõju ⁽⁶⁸⁾. Tuleb rõhutada, et teatatud seadusega ellu viidud õiguslik reform on kooskõlas komisjoni propageeritavate eesmärkidega, mille edendamiseks algatati rikkumismenetlus ja saadeti põhjendatud arvamus Taani ametiasutustele 2007. aasta märtsis ⁽⁶⁹⁾.

- (123) Neil põhjustel leiab komisjon, et teatatud hasartmängumaksuseadus teenib hästi määratletud ühist huvi pakkuvat eesmärki sel määral, mil selle seadusega liberaliseeritakse turg ning lubatakse Taani ja välismaistel interneti hasartmänguettevõtjatel osutada oma teenust Taani residentidele, tagades samas, et need ettevõtjad täidavad vajalikud tingimused Taani ametiasutustelt litsentsi saamiseks.

7.2.2. Abi sobilikkus soovitud eesmärgi saavutamiseks

- (124) Abimeedet peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks, kui see meede kujutab endast asjakohast vahendit ühist huvi pakkuva kindlaksmääratud eesmärgi saavutamiseks, avaldab stimuleerivat mõju abisaajatele ega tekita tarbetuid konkurentsimoõnusi.

Vahendi asjakohasus

- (125) Taani valitsus otsustas liberaliseerida Taani interneti hasartmänguturu ning lubada väljastada piiramatut arvu interneti hasartmänguteenuste osutamise litsentse. Kuid sellise litsentsi väljastamiseks tuleb täita mitmed tingimused, mis on muu hulgas seotud litsentsi taotleva ettevõtja juhtide usaldusväärsusega. Selleks et liberaliseerimine oleks edukas, otsustas Taani valitsus ka alandada interneti hasartmänguteenuste ettevõtjate makse, jättes traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate suhtes kohaldatavad maksumäärad muutmata. Sellega seoses väitsid kaebuse esitajad, et interneti hasartmänguettevõtjate maksumäära alandamine ei olnud kõige asjakohasem lahendus. Näiteks oleks liberaliseerimisprotsessi eesmärgid võimalik saavutada maksete ja infovahetuse blokeerimise abil (blokeerimisvahendid), ilma et oleks vaja kehtestada interneti hasartmänguettevõtjate suhtes madalam maksumäär. Kaebuse esitajate sõnul oleks Taani võinud seepärast otsustada, et jõustatakse ebaseaduslike interneti hasartmängude keeld, valides maksete ja infovahetuse

blokeerimise (domeeninimede süsteemi filtreerimine, internetiprotokolli blokeerimine ja maksete blokeerimine) või piirates väljastatavate litsentside arvu.

- (126) Blokeerimissüsteemide kasutamise kohta öeldakse komisjoni rohelises raamatus, et blokeerimissüsteemi tõhusus sõltub sellest, kas on olemas blokeeritavate elementide ning ka toimivate tarkvarasüsteemide eelnevalt määratletud ja ajakohastatud loetelu. Kuid nagu Taani ametiasutused rõhutasid, on küsitav, kas nende blokeerimissüsteemidega on võimalik saavutada loodetud tulemusi, sest veebikeskkonnas hasartmängijad võivad interneti blokeerimist mööda hiilida, muutes kasutatavaid porte, ning teatavate maksete blokeerimisega võidakse blokeerida täiesti seaduslikud äritehingud, mis ei ole seotud maksetega panuste ja auhindade eest.

- (127) Interneti hasartmänguteenuste osutamiseks piiratud arvu litsentside väljastamise puhul sõltub mõju väljastatavate litsentside arvust. Kui väljastatakse vaid mõned litsentsid, vähendab väike konkurentide arv konkurentsi ja mõjutab pakkuvat, mis võib tähendada tarbijate jaoks kõrgemaid kulusid väiksema väljamaksete määra kujul võrreldes olukorraga, kus väljastatakse piiramatut arvu litsentse. Litsentside piiratud arv piirab ka tarbijate jaoks turul kättesaadavat valikut ja kvaliteeti ning julgustab pakkujaid olema vähem püüdlidud tarbija soovidele ja vajadustele reageerimisel ⁽⁷⁰⁾. Samuti tõstatab litsentside arvu piiramine küsimuse, milliste kriteeriumide alusel oleks võimalik litsentside arv kindlaks määrata mittemeelevaldsel viisil, kuidas ja millised institutsioonid teostavad järelevalvet litsentsinõuete täitmise üle ning kuidas toimatakse ebaseadusliku teenuse osutamise korral, st kes võtab millised meetmed ebaseaduslikult osutatud hasartmänguteenuste suhtes ⁽⁷¹⁾.

- (128) Neid kaalutlusi arvesse võttes leiab komisjon, et interneti hasartmängutegevuste suhtes kohaldatav madalam maksumäär on asjakohane vahend uues hasartmänguseaduses sätestatud liberaliseerimise eesmärkide saavutamiseks. Abimeetmega tagatakse, et Taani residentidele hasartmänguteenuseid osutavad interneti hasartmänguettevõtjad taotlevad litsentsi ja järgivad kohaldatavaid siseriiklikke õigusnorme.

Stimuleeriv mõju

- (129) Komisjon leiab, et abimeetmega suudetakse muuta interneti hasartmänguteenuseid pakkuvate välismaiste ettevõtjate käitumist, sest madalam maksumäär kujutab endast nende ettevõtjate jaoks stimulit Taanis litsentsi hankimiseks ning seega esimest korda interneti hasartmänguteenuste seaduslikuks pakkumiseks.

⁽⁶⁷⁾ Nõukogu järeldused: hasartmängusid ja kihlvedusid käsitlev raamistik Euroopa Liidu liikmesriikides; vastu võetud konkurentsivõime nõukogu 3057. istungil Brüsselis 10. detsembril 2010, nõukogu dokument 16884/10.

⁽⁶⁸⁾ Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2009. aasta resolutsioon *online*-hasartmängude usaldusväärsuse kohta; (2008/2215(INI)), P6-2009-0097. Need teemad hõlmavad reklaami ja turustamist, alaealisi isikuid, pettust ja kuritegelikkust käitumist ning usaldusväärsust, tarbijakaitset ja maksundust.

⁽⁶⁹⁾ Vt põhjendus 7.

⁽⁷⁰⁾ Swiss Institute of Comparative Law, uuring interneti hasartmängude kohta Euroopa Liidu siseturul, Euroopa Komisjon, 2006, lk 1108.

⁽⁷¹⁾ Swiss Institute of Comparative Law, *International vergleichende Analyse des Glücksspielwesens*, 2009, lk 18. <http://mpk.rlp.de/mpkrlpde/sachthemen/studie-zum-gluecksspielwesen/>.

Abi proportsionaalsus

- (130) Abi peetakse proportsionaalseks ainult siis, kui sama muutust käitumises ei ole võimalik saavutada väiksema abi ja vähema moonutamisega. Abi suuruse puhul tuleb piirduda minimaalse mahuga, mis on vajalik toetatava tegevuse toimumiseks. Antud juhtumi puhul leiab komisjon, et Taani ametiasutused on kavandanud meetme sellisel moel, et vähendada asjaomase riigiabi võimalikku suurus ja minimeerida meetme tõttu tekkivaid konkurentsimoonutusi.
- (131) Märgekirjas, mille Taani maksundusministeerium esitas 6. märtsil 2010 Taani parlamendi erakondade esimeestele ja milles käsitleti sätestatavat maksumäära, ⁽⁷²⁾ viidati interneti hasartmängude suhtes kohaldatava maksumäära (milleks on 20 % hasartmängu brutotuludest) valikut põhjendades järgmistele kriteeriumidele:
- a) Taani litsentside alusel osutatavaid hasartmänguteenuseid tuleks kohandada vastavalt interneti hasartmänge pakkuvate välismaiste ettevõtjate pakkumistele, st maksumäära tuleb kohandada, et reageerida interneti hasartmänge pakkuvate välismaiste ettevõtjate kõrgetele väljamakse määradele, ajendades neid tõesti litsentsi taotlema;
 - b) pakutavate mängude koguarvu tuleks suurendada, mis tooks kaasa käibe üldise kasvu;
 - c) hasartmängutooted peaksid olema nii atraktiivsed, et mängijad ei tahaks mängida välismaiste (ebaseaduslikult tegutsevate) ettevõtjate veebisaitidel;
 - d) tuleks kasutada blokeerimisvahendeid eesmärgiga tagada koos punktides a–c nimetatud meetmetega, et hasartmängude mängimine ebaseaduslike ettevõtjate veebisaitidel väheneks miinimumini.
- (132) Nimetatud märgekirjas märgivad Taani ametiasutused, et Ühendkuningriigi õigusnormides – mida tuleks käsitada Taani hasartmängueeskirjadega väga sarnaste õigusnormidena – on interneti hasartmängude suhtes kehtestatud 15 % maksumäär. Taani ametiasutused leidsid, et interneti hasartmängude maksumäär võiks kehtestada kõrgema Ühendkuningriigis kehtiva määraga võrreldes, sest vastupidiselt Ühendkuningriigile kavatses Taani kehtestada ka täiendavad blokeerimismeetmed, et muuta mängijate jaoks raskemaks mängida hasartmänge nende välismaiste ettevõtjate veebisaitidel, kes ei ole saanud Taani litsentsi.
- (133) Samamoodi toovad Taani ametiasutused näiteks Prantsusmaa ja Itaalia, kes on oma turud liberaliseerinud ning kehtestanud võrreldes Ühendkuningriigiga kõrgemad määrad. Taani ametiasutused märgivad, et need turud on Taani turust oluliselt suuremad. Turu suurusel võib olla käegakatsutav mõju ettevõtjate soovile
- turule siseneda, isegi kui kehtestatud on kõrgem maksumäär, sest kulud, mis alati kaasnevad uuel turul tegevuse alustamisega, kipuvad olema väiksematele turgudele siseneda suhteliselt kõrgemad.
- (134) Märgekiri sisaldab simulatsioone selle kohta, milline oleks võimalik mõju tulule, kui maksumäär oleks 15 %, 20 % ja 25 %, ning arvesse võetakse ka võimalikke muutusi mängijate mängukäitumises ja ettevõtjate tegevuses. Simulatsioonist nähtub, et 20 % maksumäära puhul on Taani litsentsi taotlemine ning mängijatele atraktiivsete teenuste osutamine hasartmängude pakkujate jaoks ikka veel piisavalt atraktiivne. Kõrgema maksumäära kehtestamine (st 25 %) suurendab tõenäoliselt survet väljamaksemääradele ning selle tulemusel võib 25 % määra positiivne mõju tuludele osutada väiksemaks kui 20 % määra puhul.
- (135) Sellest tulenevalt jõudis Taani seadusandja järeldusele, et interneti hasartmängude suhtes kõrgema maksumäära kehtestamine tooks tõenäoliselt kaasa sellise hasartmängutoote pakkumise, mis ei oleks mängijatele piisavalt atraktiivne, ning sellega kaasneks omakorda väiksem käive, millega kaoks kohene väljavaade saada kõrgemat maksutulu.
- (136) Järeldusi, millele Taani seadusandja jõudis interneti hasartmängutegevuste maksustamiseks sobiva taseme valimisel, kinnitatakse ka majandusharus konsultatsioone pakkuva ettevõtja aruandes, milles leiti, et 20 % maksumäär ei tähenda, et riik loobuks tulust, mida ta muidu saaks ⁽⁷³⁾. Nimetatud aruande kohaselt oli see kõrgeim majanduslikult elluviidav määr – kõrgema määra puhul tootlus puuduks, st tegemist oleks maksumääraga, mis oleks lihtsalt liiga kõrge, et ettevõtjatel oleks turule siseneda ärist motivatsiooni. Sellest määra kõrge määra puhul hakkaks maksutulu vähenema.
- (137) Eespool nimetatut silmas pidades leiab komisjon, et 20 % maksumäär, mida kohaldatakse interneti hasartmängutevõtjate hasartmängu brutotulude suhtes, ei ole madalam sellest, mis on vajalik hasartmänguseaduse eesmärkide saavutamise tagamiseks. Seetõttu vastab abimeede Euroopa Kohtu praktikas sätestatud proportsionaalsuse nõudele.
- 7.2.3. Mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele
- (138) Pidades silmas abimeetme mõju konkurentsile ja kaubandusele, tuleb eristada liikmesriikidevahelise kaubanduse võimalikku moonutamist ja konkurentsi moonutamist Taanis, eelkõige turul tegutsevate traditsiooniliste hasartmängutevõtjate vahel.

⁽⁷²⁾ Vt põhjendus 38.

⁽⁷³⁾ H2 Gambling Capital „Kaughasartmängude reguleerimiseks Madalmaades kehtestatud erinevate maksustamis-/litsentsimismudelile sõltumatu mudelil põhinev hindamine”, veebruar 2011.

- (139) Liikmesriikidevahelise kaubanduse puhul negatiivset mõju oodata ei ole. Hasartmänguseadusega võimaldatakse Taani residentidel mängida seaduslikult litsentseeritud interneti hasartmänguettevõtjate veebisaitidel. Need veebisaidid ei ole Taani residentidest kasutajate jaoks keelatud, vaid neile pääsevad ligi kõik ELi liikmesriikide residendid, võttes arvesse nende riikide siseriiklike õigusaktidega kehtestatud piiranguid. Kehtestades interneti hasartmänguettevõtjate suhtes maksumäära, mis on 20 % nende hasartmängu brutotuludest, on Taani abimeede üldjoontes kooskõlas nende teiste liikmesriikide kohaldatud samalaadsete maksude määradega, kes on oma interneti hasartmänge käsitlevaid õigusakte juba reforminud. Näiteks nii Belgias kui ka Ühendkuningriigis kohaldatakse maksumäära, mis on 15 % interneti hasartmängude brutotuludest, samas kui teistes liikmesriikides kohaldatakse veelgi madalamaid määrasid (näiteks Eestis 5 %, Lätis 10 % ja Soomes 8,25 % hasartmängu brutotuludest). Ainult Slovakkias on sätestatud kõrgem maksumäär, nimelt 27 % hasartmängu brutotuludest.
- (140) Seoses konkurentsi moonutamisega Taanis võib öelda, et meede on tõenäoliselt kasulik märkimisväärsele hulgale erinevatele Taani ja välismaistele interneti hasartmänguettevõtjatele, kellel siiani oli keelatud osutada oma teenuseid Taani residentidele. Taani esitas nende interneti hasartmängude pakkujate nimekirja, kes on juba näidanud üles oma soovi luba taotleda. Kuna siiani oli vaid riigi kontrolli all oleval ettevõtjal õigus osutada interneti hasartmänguteenuseid, suurendab liberaliseerimine üldist konkurentsi turul.
- (141) Kuigi meede kujutab endast riigiabi ning selle rakendamisel võib olla negatiivne mõju turul tegutsevate traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate jaoks, kelle suhtes kohaldatakse maksumäära, mis on kuni 75 % nende hasartmängu brutotuludest, leiab komisjon, et meetme rakendamisega kaasnev üldine mõju on positiivne.
- (142) Nagu eespool näidatud, oleks interneti hasartmängude suhtes sellise maksumäära kehtestamine, mis oleks samal või sarnasel tasemel traditsiooniliste hasartmänguettevõtjate suhtes kehtestatud määraga, põhjustanud olukorra, kus majandusharu ja selles osalejad ei oleks reageerinud võimalusele osutada Taani turul interneti hasartmänguteenuseid seaduslikult, ning seega oleks hasartmänguseadused kindlaks määratud ühist huvi pakkuvad eesmärgid jäänud saavutamata.

- (143) Sellest tulenevalt järeldeb komisjon, et meede on kokkusobiv siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses.

8. JÄRELDUS

- (144) Komisjon leiab, et teatatud seadusega antakse riigi ressursside kaudu maksueelis interneti hasartmänguettevõtjatele. Meedet võib esmapilgul pidada valikuliseks, sest selle puhul tehakse vahet interneti hasartmänguettevõtjate ja traditsiooniliste kasiinoettevõtjate vahel, kes meetmega saavutada soovivat eesmärki silmas pidades on faktiliselt ja õiguslikult võrreldavas olukorras. Taani ametiasutused ei ole suutnud tõendada, et teatatud seaduse *prima facie* valikulisus on põhjendatud maksusüsteemi loogika alusel. Sellest tulenevalt käsitatakse teatatud seadust riigiabina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (145) Komisjon leiab siiski, et abi vastab tingimustele, mille kohaselt võib seda abi pidada kokkusobivaks siseturuga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Meede C 35/10, mida Taani kavatses rakendada interneti hasartmängude maksustamise kujul Taani hasartmängumaksuseaduse kohaselt, on kokkusobiv siseturuga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c tähenduses.

Seetõttu lubatakse meede rakendada.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Taanile Kuningriigile.

Brüssel, 20. september 2011

Komisjoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA

KODU- JA TÖÖKORRAD

ÜLDKOHTU KOHTUSEKRETÄRI AMETIJUHENDI MUUDATUSED

ÜLDKOHTUS,

lähtudes oma kodukorra artiklist 23;

lähtudes kohtusekretäri ametijuhendist, mis võeti vastu 5. juulil 2007 ja mida muudeti Üldkohtu 17. mai 2010. aasta otsusega;

VÕTAB VASTU KOHTUSEKRETÄRI AMETIJUHENDI MUUDATUSED:

Artikkel 1

1. [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti]

2. Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

— lõikes 1 asendatakse sõna „dokumentide” sõnaga „menetlusdokumentide”;

— [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti];

— lõike 4 teise lõigu tekst asendatakse järgmisega:

„Poolte esitatud menetlusdokumendi originaalile või menetlusdokumendi originaaliks loetavale versioonile ⁽¹⁾ ning igale neile kätte toimetatud ärakirjale tehakse registreerimismärge, millest nähtub registreerimisnumber ja registrisse kandmise kuupäev. Kõnealune märge tehakse kohtumenetluse keeles.”;

— lõike 5 tekst asendatakse järgmisega:

„Kui menetlusdokumenti ei kanta registrisse selle esitamise päeval, siis märgitakse dokumendi esitamise kuupäev registrisse ning samuti menetlusdokumendi originaalile või originaaliks loetavale versioonile ja ärakirjadele.”;

— lõikes 6 lisatakse pärast sõnu „kohtukantslei ametnik või teenistuja on menetlusdokumendi vastu võtnud,” sõnad „Üldkohtu 14. septembri 2011. aasta otsuses osutatud kuupäev.”.

3. Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

— lõike 2 teine lõik muudetakse lõike 3 esimeseks lõiguks;

— lõike 2 kolmas lõik muudetakse lõike 3 teiseks lõiguks;

— lõike 2 neljas lõik muudetakse lõikeks 4;

— lõige 3 muudetakse lõikeks 5.

4. Artiklit 5 muudetakse järgmiselt:

— lõike 1 tekst asendatakse järgmisega:

„Kohtuasja toimikusse pannakse koos lisadega menetlusdokumendid, millel on käesoleva ametijuhendi artikli 3 lõike 4 teises lõigus nimetatud märge ja kohtusekretäri allkiri, kohtuasjas tehtud otsused, kaasa arvatud kõik dokumentide vastuvõtmisest keeldumisega seotud otsused, kohtuistungite ettekanded, kohtuistungite protokollid, kohtusekretäri väljastatud teatised ning kõik muud dokumendid ja kirjavaetus, mida tuleb kohtuasja lahendamisel arvesse võtta.”;

⁽¹⁾ Üldkohtu 14. septembri 2011. aasta otsuse menetlusdokumentide e-Curia rakenduse kaudu esitamise ja kättetoimetamise kohta (ELT C 289, lk 9) artikli 3 mõttes.

- lõikes 2 asendatakse sõnad „ , kas lisada dokument toimikusse” sõnadega „dokumendi toimikusse lisamise”;
 - lõike 4 esimeses lõigus asendatakse sõnad „toimiku originaaliga” sõnaga „toimikuga”;
 - lõike 5 tekst asendatakse järgmisega:

„Menetlusedokumentide konfidentsiaalsed ja mittekonfidentsiaalsed versioonid saavad toimikus eraldi klassifikatsiooni. Menetlusedokumentide konfidentsiaalse versiooniga lubatakse tutvuda ainult neil pooltel, kelle suhtes andmete konfidentsiaalsena käsitlemist ei kohaldata.”;
 - lõikes 6 asendatakse sõna „dokumendi” sõnaga „menetlusedokument”;
 - lõikes 7 asendatakse sõna „dokumentidest” sõnaga „menetlusedokumentidest”;
 - lõikes 8 asendatakse sõna „dokumentidega” sõnaga „menetlusedokumentidega”.
5. Artiklit 6 muudetakse järgmiselt:
- lõikes 1 asendatakse sõnad „andmeid või tõendeid” sõnadega „teatud andmeid”,
 - lõike 2 esimeses lõigus asendatakse sõnad „andmeid või tõendeid” sõnaga „andmeid” ja sõnad „punktid 74–77” sõnadega „punktid 88–91”.
6. Artiklit 7 muudetakse järgmiselt:
- pealkirjas asendatakse sõna „Dokumentide” sõnaga „Menetlusedokumentide”;
 - [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti];
 - lõike 1 teises lõigus asendatakse sõna „dokumentide” sõnaga „menetlusedokumentide”;
 - lõike 1 kolmandas lõigus asendatakse sõna „dokumendi” sõnaga „menetlusedokumendi” ja sõnad „punktides 55 ja 56” sõnadega „punktis 55”;
 - lõike 1 neljandas lõigus asendatakse sõna „Dokumendi” sõnaga „Menetlusedokumendi” ning sõnad „punktides 57 ja 59” asendatakse sõnadega „punktides 64 ja 66–68”;
 - lõikest 2 jäetakse välja sõnad „avaldusi ja”;
 - lõike 3 esimeses lõigus asendatakse sõna „dokumente” sõnaga „menetlusedokumente”, sõnad „kodukorra artikli 43 lõikes 7 ette nähtud” asendatakse sõnadega „Üldkohtu 14. septembri 2011. aasta”, sõnad „millega määratakse, millistel tingimustel võib elektroonilisi kanaleid pidi kohtukantseleile edastatud menetlusedokumendi pidada dokumendi originaaliks,” jäetakse välja, sõna „originaalalkiri” ette lisatakse sõna „omakäeline”;
 - lõikest 4 jäetakse välja sõnad „Avaldustele või” ja „avaldustele”;
 - lõike 5 esimesest lõigust jäetakse välja sõnad „avaldusi või”;
 - lõike 5 teises lõigus asendatakse sõnad „menetlusedokumendile lisatud tõendile või dokumendile ei ole lisatud tõendi või dokumendi” sõnadega „menetlusedokumendile lisatud tõendile ei ole lisatud”;
 - lõike 5 kolmandas lõigus asendatakse sõnad „sellest pooltele teatab” sõnadega „selle pooltele kätte toimetab”;
 - lõike 6 tekst asendatakse järgmisega:

„Kui pool vaidlustab kohtusekretäri poolt menetlusedokumendi vastuvõtmisest keeldumise, esitab kohtusekretär selle dokumendi vastuvõtmise küsimuse lahendamiseks presidendile.”.
7. Artikli 9 lõikest 2 jäetakse välja sõnad „avalduse või”.

8. Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

— [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti];

— lõike 1 teisest lõigust jäetakse välja viimane lause;

— lõike 4 teisest lõigus asendatakse sõna „Dokumendid” sõnaga „Menetlusdokumendid”;

— [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti];

— lõike 6 tekst asendatakse järgmisega:

„Kui menetlusdokumendi lisa esitatakse selle pikkuse tõttu või muul põhjusel vaid ühes eksemplaris ja pooltele ei saa kätte toimetada ära kirju, teavitab kohtusekretär pooli ja teatab neile, et nad võivad lisaga tutvuda kohtukantsleis.”.

9. Artikli 11 lõikes 2 asendatakse sõna „Dokumente” sõnaga „Menetlusdokumente”.

10. [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti].

11. Artikli 13 lõikes 3 asendatakse sõnad „tõendid või dokumendid” sõnaga „menetlusdokumendid”.

12. Artiklit 17 muudetakse järgmiselt:

— [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti];

— [muudatus ei puuduta eestikeelset teksti].

13. Artikli 19 lõikes 2 lisatakse pärast sõna „kodukorra” sõnad „, Üldkohtu 14. septembri 2011. aasta otsuse ja rakenduse e-Curia kasutustingimuste”.

Artikkel 2

Kohtusekretäri ametijuhendi käesolevad muudatused avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Muudatused jõustuvad avaldamisele järgneval päeval.

Luxembourg, 24. jaanuar 2012

Kohtusekretär
E. COULON

President
M. JAEGER

PRAKTILISED JUHISED POOLTELE ÜLDKOHTUS

Sisukord

I. KIRJALIK MENETLUS	25
A. ÜLDSÄTTED	25
A.1. Tehniliste sidevahendite kasutamine	25
1) Menetlusedokumentide esitamine e-Curia rakenduse kaudu	25
2) Menetlusedokumentide esitamine faksi või elektronposti teel	25
A.2. Menetlusedokumentide esitamine	26
A.3. Failide esitamine e-Curia kaudu	27
A.4. Menetlusedokumentide pikkus	27
B. MENETLUSDOKUMENDI STRUKTUUR JA SISU	28
B.1. Hagimenetlused	28
1) Hagiavaldus ja kostja vastus (muudes kui intellektuaalomandivaidlustes)	28
a. Hagiavaldus	28
b. Kostja vastus	29
2) Hagiavaldus ja vastus (intellektuaalomandivaidlustes)	29
a. Hagiavaldus	29
b. Vastus	30
B.2. Apellatsioonimenetlus	30
a. Apellatsioonkaebus	30
b. Vastus	31
C. MENETLUSDOKUMENTIDE LISAD	31
D. PUUDUSTE KÕRVALDAMINE MENETLUSDOKUMENTIDEST	32
D.1. Puuduste kõrvaldamine hagiavaldusest ja apellatsioonkaebusest	32
a. Tingimused, mille täitmata jätmisel ei toimetata hagiavaldust kätte	32
b. Vorminõuded, mille täitmata jätmisel oodatakse hagiavalduse kättetoimetamisega	33
c. Vorminõuded, mille täitmata jätmine ei takista kättetoimetamist	34
D.2. Puuduste kõrvaldamine mahukast hagiavaldusest	34
D.3. Puuduste kõrvaldamine muudest menetlusedokumentidest	35
E. TAOTLUS ASJA LAHENDAMISEKS KIIRENDATUD MENETLUSES	35
F. TAOTLUS ÕIGUSAKTI KOHALDAMISE PEATAMISEKS JA MUUDE AJUTISTE MEETMETE VÕTMISEKS	36
G. TAOTLUS ANDMETE KONFIDENTSIAALSENA KÄSITLEMISEKS	36
a. Menetlusse astumise avaldus	37
b. Kohtuasjade liitmine	37

H. MENETLUSDOKUMENTIDE TEISTKORDSE VAHETAMISEGA SEOTUD TAOTLUSED	37
H.1. Taotlus esitada repliik või vasturepliik intellektuaalomandivaidluses	37
H.2. Repliigi esitamise taotlus apellatsioonimenetluses	37
I. KOHTUISTUNGI KORRALDAMISE TAOTLUS	37
I.1. Kohtuistungi korraldamise taotlus intellektuaalomandivaidluses	37
I.2. Kohtuistungi korraldamise taotlus apellatsioonimenetluses	38
J. ÕIGUSABITAOTLUS	38
II. SUULINE MENETLUS	39
III. PRAKTILISTE JUHISTE JÕUSTUMINE	41

ÜLDKOHUS,

lähtudes oma kodukorra artiklist 150;

arvestades, et korra kohase õigusemõistmise huvides tuleb anda poolte esindajatele, olgu need siis advokaadid või esindajad protokollis Euroopa Liidu põhikirja kohta (edaspidi „põhikiri”) artikli 19 mõttes, praktilised juhised selle kohta, kuidas menetluskokumente esitada ja kuidas paremini ette valmistada Üldkohtu istungiteks;

arvestades, et need juhised kordavad, selgitavad ja täiendavad mõningaid Üldkohtu kodukorra sätteid ja peavad võimaldama poolte esindajatel arvestada ülesannetega, mis kohtul tuleb täita eelkõige seoses tõlkimisega, menetluskokumentide kohtusisese töötlemisega ja suulise tõlkega;

arvestades, et vastavalt Üldkohtu 5. juuli 2007. aasta kohtusekretäri ametijuhendile (ELT L 232, lk 1), mida on muudetud 17. mail 2010 (ELT L 170, lk 53) ja 24. jaanuaril 2012 (ELT L 68, lk 23), (edaspidi „kohtusekretäri ametijuhend”) on kohtusekretäri ülesanne tagada toimikusse lisatud menetluskokumentide vastavus põhikirjale, kodukorrale ja käesolevatele juhistele „Praktilised juhised pooltele Üldkohtus” (edaspidi „praktilised juhised”) ning kohtusekretäri ametijuhendile; eelkõige nõuab kohtusekretär menetluskokumentides puuduste esinemisel nende kõrvaldamist; juhul kui seda ei tehta, keeldub ta põhikirja või kodukorra sätetega vastuolus olevate kokumentide vastuvõtmisest;

arvestades, et praktiliste juhiste järgimine tagab poolte esindajatele kui õigusemõistmises osalejatele, et Üldkohus saab nende esitatud menetluskokumente eesmärgipäraselt käsitleda ja et käesolevates praktilistes juhistes käsitletud punktidega seoses ei kohaldata kodukorra artikli 90 punkti a;

olles konsulteerinud liikmesriikide, Üldkohtus poolteks olla võivate institutsioonide ja Euroopa Liidu Advokaaturide ja Õigusliitude Nõukogu (CCBE) esindajatega;

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVAD PRAKTIKISED JUHISED.

I. KIRJALIK MENETLUS

A. ÜLDSÄTTED

A.1. Tehniliste sidevahendite kasutamine

1) Menetluskokumentide esitamine e-Curia rakenduse kaudu

1. Menetluskokumentide esitamine üksnes elektrooniliselt on lubatud e-Curia rakenduse kaudu (<https://curia.europa.eu/e-Curia>), järgides e-Curia rakenduse kasutustingimusi.
2. Menetluskokumendis mainitud lisad, mida nende laadi tõttu ei ole võimalik e-Curia kaudu esitada, võib esitada eraldi vastavalt kodukorra artikli 43 lõikele 1, tingimusel et e-Curia kaudu esitatud menetluskokumendi lisade nimekirjas on neid lisad mainitud. Lisade nimekirjas tuleb ära näidata need lisad, mis esitatakse eraldi. Need lisad peavad jõudma kohtukantsseleisse hiljemalt 10 päeva pärast menetluskokumendi esitamist e-Curia kaudu.
3. e-Curia kaudu esitatud menetluskokumentidele kohaldatakse käesolevate juhiste sätteid, ilma et see piiraks erinõuete kohaldamist.

2) Menetluskokumentide esitamine faksi või elektronposti teel

4. Kodukorra artikli 43 lõikes 6 sätestatud menetluskokumendi allkirjastatud originaali ära kirja kohtukantsseleile esitamine võib toimuda:

— faksi teel (faksi number: (+ 352) 43.03.21.00),

— elektronposti teel (elektronpostiaadress: GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu).

5. Elektronposti teel dokumendi saatmisel arvestatakse vaid skaneeritud allkirjastatud originaali ära kirja. On soovitatav, et skaneeritud dokumentide eraldusvõime oleks 300 dpi ja et need oleks esitatud PDF-formaadis (nii kujutis kui tekst), kasutades sellist tarkvara nagu Acrobat või Readeris 7 Pro. Tavaline elektroonilises vormis esitatud fail, elektronallkirjaga fail või elektronallkirjaga faks ei vasta kodukorra artikli 43 lõikes 6 sätestatud tingimustele. Arvesse ei võeta kohtuasja puudutavat tavalise elektronkirjaga Üldkohtusse saabuvat informatsiooni.
6. Faksi või elektronposti teel esitatud menetlusedokument loetakse tähtaegselt saabunuks vaid siis, kui selle originaal koos esindaja omakäelise allkirjaga esitatakse kohtukantsseisesse hiljemalt kümne päeva pärast, nagu näeb ette kodukorra artikli 43 lõige 6.
7. Allkirjastatud originaal tuleb ära saata kohe pärast ära kirja saatmist, ilma dokumenti vähimatki parandust või muudatust tegemata. Kui allkirjastatud originaal erineb varem esitatud ära kirjast, loetakse dokument esitatuks allkirjastatud originaali esitamisega. Kodukorra artikli 43 lõike 1 teise lõigu kohaselt tuleb menetlusedokumendi allkirjastatud originaal esitada koos piisava arvu tõestatud ära kirjaga.
8. Kui pool on vastavalt kodukorra artikli 44 lõikele 2 nõustunud dokumentide kättoimetamisega faksi või muu tehnilise sidevahendi teel, peab see nõustumus sisaldama faksi numbrit ja/või elektronposti aadressi, millele kohtukantselai dokumendid kätte toimetab. Saaja arvuti peab olema varustatud kohtukantselai poolt PDF-formaadis saadetavate dokumentide vastuvõtuks ja kuvamiseks vajaliku tarkvaraga (näiteks Acrobat või Readeris 7 Pro).

A.2. Menetlusedokumentide esitamine

9. Menetlusedokumendi esimesele lehele tuleb märkida:
 - a) dokumendi nimetus (hagiavaldus, apellatsioonkaebus, kostja vastus, vastus apellatsioonkaebusele, repliik, vasturepliik, menetlusse astumise avaldus, menetlusse astuja seisukoht, vastuvõetamatuse vastuväide, märkused ... kohta, vastused küsimustele jne);
 - b) kohtuasja number (T-.../...), kui kohtukantselai on selle juba teatanud;
 - c) hageja ja kostja nimed ning menetluse kõigi teiste poolte nimed intellektuaalomandivaidlustes ja Avaliku Teenistuse Kohtu lahendite peale esitatud apellatsioonkaebuste puhul;
 - d) poole nimi, kelle nimel menetlusedokument on esitatud.
10. Kõik menetlusedokumendi lõigud tuleb nummerdada.
11. Menetlusedokumentide puhul, mida ei esitata e-Curia kaudu, on nõutav vastava poole esindaja omakäeline allkiri, mis peab olema dokumendi lõpus. Esindajate paljususe korral piisab, kui menetlusedokumendi allkirjastab üks esindaja.
12. Menetlusedokumendid peavad võimaldama elektroonilist dokumenditöötlust Üldkohtus.

Täidetud peavad olema järgmised nõuded:

- a) tekst A4 formaadis paberil peab olema kergesti loetav ja see kirjutatakse vaid ühele lehe poolele (*recto*, mitte *recto verso*);
- b) paberkujul esitatud dokumendid tuleb kokku panna nii, et neid saaks kergesti eraldada (mitte kasutada selliseid köitmisvahendeid nagu liim, klammerdaja klambrid jne);

- c) tekst peab olema kergelt loetava suurusega kirjas ⁽¹⁾ ning piisavalt suure reavahe ja leheservaga, et tagada skaneeritud teksti loetavus ⁽²⁾;
 - d) menetluskumendi lehed peavad olema nummerdatud kasvavas järjestuses; number peab asuma paremal lehe ülemises servas; menetluskumendi lisa esitamisel peavad leheküljed olema nummerdatud vastavalt käesolevate praktiliste juhiste punktis 59 toodud nõuetele.
13. Iga sellise menetluskumendi allkirjastatud originaali ära kirja esilehele, mida ei ole esitatud e-Curia kaudu ja mida pool on kodukorra artikli 43 lõike 1 teise lõigu kohaselt kohustatud esitama, on poole esindaja kohustatud tegema märke, mis tõestab, et koopia vastab originaalile, ning seda märget oma initsiaalidega kinnitama.

A.3. Failide esitamine e-Curia kaudu

14. Menetluskumendid, mis esitatakse e-Curia kaudu, esitatakse faili kujul. Et hõlbustada nende töötlemist kohtukantseleis, on soovitatav järgida Euroopa Liidu Kohtu internetileheküljel olevas e-Curia kasutusjuhendis antud praktilisi nõuandeid:
- failidel peab olema nimi, millest selgub, millise menetluskumendiga on tegemist (Menetluskumend, Lisad. Osa 1, Lisad. Osa 2, Kaaskiri jne);
 - menetluskumend ei pea olema varustatud omakäelise allkirjaga;
 - menetluskumendi teksti võib salvestada tekstitöötlusprogrammi abil otse PDF-formaadis, ilma kumendit skaneerimata;
 - menetluskumend peab sisaldama lisade nimekirja;
 - lisad peavad olema ühes või mitmes menetluskumendit sisaldavast failist eraldi failis. Üks fail võib sisaldada mitut lisa. Iga lisa kohta ei pea eraldi faili looma.

A.4. Menetluskumendite pikkus

15. Menetluskumendi maksimaalne lehekülgede arv ⁽³⁾ on sõltuvalt käsitletavast valdkonnast ja asja asjaoludest kindlaks määratud järgmiselt:
- hagiavaldus ja kostja vastus 50 lehekülge;
 - hagiavaldus ja vastus intellektuaalomandivaidlustes 20 lehekülge;
 - apellatsioonkaebus ja apellatsioonkaebuse vastus 15 lehekülge;
 - repliik ja vasturepliik 25 lehekülge;
 - repliik ja vasturepliik apellatsioonimenetluses ja intellektuaalomandiga seotud menetluses 15 lehekülge;
 - vastuvõetamatuse vastuväide ja selle kohta esitatud märkused 20 lehekülge;
 - menetlusse astuja seisukohad 20 lehekülge ja märkused menetlusse astuja seisukohtade kohta 15 lehekülge.

⁽¹⁾ Näiteks kirjatüüp „Times New Roman” 12 põhiteksti jaoks ja „Times New Roman” 10 joonealuste märkuste jaoks.

⁽²⁾ Näiteks reavahega 1 ja leheservaga vähemalt 2,5 cm.

⁽³⁾ Tekst tuleb esitada vastavalt käesolevate juhiste punkti 12 alapunktis c toodud nõuetele.

16. Nimetatud maksimumpikkusi on lubatud ületada vaid juhul, kui tegemist on õiguslikult või faktiliselt eriti keerulise asjaga.

B. MENETLUSDOKUMENDI STRUKTUUR JA SISU

B.1. Hagimenetlused

17. Kodukorras on sätted, mis reguleerivad eraldi intellektuaalomandivaidlusi (artiklid 130–136). Nende vaidluste raames esitatavaid hagiavaldusi ja vastuseid puudutavad sätted (2) on seega eristatud kõigis teistes vaidlustes esitatavatest hagiavaldustest ja kostja vastustest (1).

1) *Hagiavaldus ja kostja vastus (muudes kui intellektuaalomandivaidlustes)*

a. Hagiavaldus

18. Hagiavaldus peab sisaldama kodukorra artiklis 44 sätestatud kohustuslikke andmeid.

19. Hagiavalduse algusesse peavad olema märgitud järgmised andmed:

a) hageja nimi ja aadress;

b) hageja esindaja nimi ja ametinimetus;

c) pool, kelle vastu hagi esitatakse;

d) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustatakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).

20. Hagiavalduse sissejuhatavale osale peaks järgnema lühike kokkuvõte vaidluse aluseks olevatest asjaoludest.

21. Õiguslik argumentatsioon peaks olema struktureeritud esitatud väidetest lähtudes. Reeglina on kasulik enne argumentatsiooni esitada väidete skemaatiline kirjeldus. Lisaks on tungivalt soovitatav panna pealkiri igale väitele, millele tuginetakse, et need oleksid kergemini eristatavad.

22. Nõuded peavad olema sõnastatud täpselt ning asuma hagiavalduse alguses või lõpus.

23. Tühistamishagile peab olema lisatud koopia vaidlustatud aktist, mis peab olema sellena ka tähistatud.

24. Koos hagiavaldusega tuleb selle tekstis mainitud lisadest eraldi esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 ja lõike 5 punktides a ja b nimetatud dokumendid. Selleks et esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 ette nähtud dokument, võib kohtusekretäri ametijuhendi artikli 8 lõike 2 kohaselt viidata dokumendile, mis on Üldkohtu kohtukantsleisse juba esitatud.

25. Et hõlbustada kodukorra artikli 24 lõikes 6 ette nähtud teatiste avaldamist, tuleb igale hagiavaldusele lisada kokkuvõte väidetest ja peamistest argumentidest, millel hagi põhineb. Kuna teatis tuleb avaldada *Euroopa Liidu Teatajas* kõigis ametlikes keeltes, ei tohi see kokkuvõte ületada kahte lehekülge ning tuleb koostada vastavalt Euroopa Liidu Kohtu internetileheküljel toodud näidisele. See tuleb esitada eraldi hagiavalduses mainitud lisadest. Kui kokkuvõtet ei ole esitatud e-Curia kaudu, tuleb see saata elektronpostiga lihtsa elektroonilise failina aadressil GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, märkides ära kohtuasja, mille juurde see kuulub.

26. Tõendid peavad olema täpsed ja sõnaselged ning sisaldama selgelt asjaolusid, mida nendega tõendada tahetakse:
- iga dokumentaalne tõend peab sisaldama viidet lisade nimekirja järjekorranumbrile; kui dokument ei ole hageja valduses, siis tuleb märkida, kuidas on võimalik see saada;
 - tunnistaja ütluste saamiseks või teabenõuete esitamiseks tuleb täpselt märkida asjaomane isik.
27. Kui hagiavaldus on esitatud pärast tasuta õigusabi taotluse esitamist, mille tõttu hagiavalduse esitamise tähtaeg on vastavalt kodukorra artikli 96 lõikele 4 peatunud, tuleb hagiavalduse algusesse teha selle kohta märkus.
28. Kui hagiavaldus on esitatud pärast tasuta õigusabi andmise määrusest teadaandmist, tuleb hagiavalduses ära märkida kuupäev, mil see määrus hagejale kätte toimetati.
- b. Kostja vastus
29. Kostja vastus peab sisaldama kodukorra artikli 46 lõikes 1 sätestatud kohustuslikke andmeid.
30. Kostja vastuse alguses peavad olema lisaks kohtuasja numbrile ja hagejale ära märgitud järgmised andmed:
- a) kostja nimi ja aadress;
 - b) kostja esindaja nimi ja ametinimetus;
 - c) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustutakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).
31. Kostja nõuded peavad olema sõnastatud täpselt ning asuma kostja vastuse alguses või lõpus.
32. Kostja vastusele kohalduvad ka praktiliste juhiste punktid 21, 24 ja 26.
33. Teise poole esitatud faktide vaidlustamisel tuleb olla sõnaselge ja märkida, milliseid fakte vaidlustatakse.
- 2) *Hagiavaldus ja vastus (intellektuaalomandivaidlustes)*
- a. Hagiavaldus
34. Hagiavaldus peab sisaldama kodukorra artiklis 44 ja artikli 132 lõikes 1 sätestatud kohustuslikke andmeid.
35. Hagiavalduse algusesse peavad olema märgitud järgmised andmed:
- a) hageja nimi ja aadress;
 - b) hageja esindaja nimi ja ametinimetus;
 - c) kõigi apellatsioonikoja menetluse menetlusosaliste nimed ja aadressid, mis nad selles menetluses enda kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks märkisid;
 - d) viide kuupäevale, mil hagejat teavitati hagi esemeks olevast apellatsioonikoja otsusest;
 - e) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustutakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).
36. Hagile peab olema lisatud apellatsioonikoja vaidlustatud otsus.
37. Intellektuaalomandivaidlustes kohalduvad hagiavaldustele käesolevate praktiliste juhiste punktid 20–22, 24, 26–28.

b. Vastus

38. Vastus peab sisaldama kodukorra artikli 46 lõikes 1 sätestatud kohustuslikke andmeid.
39. Vastuse alguses peavad olema lisaks kohtuasja numbrile ja hagejale ära märgitud järgmised andmed:
- a) kostja või menetlusse astuja nimi ja aadress;
 - b) kostja või menetlusse astuja esindaja nimi ja ametinimetus;
 - c) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustutakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).
40. Kostja või menetlusse astuja nõuded peavad olema sõnastatud täpselt ning asuma vastuse alguses või lõpus.
41. Vastusele kohalduvad ka praktiliste juhiste punktid 21, 24, 26 ja 33. Kui vastusele eelnes apellatsioonikoja menetluse teise poole seisukoha esitamine kohtumenetluse keeles vastavalt kodukorra artikli 131 lõikele 2, lisatakse sellele kodukorra artikli 44 lõikes 3 nimetatud dokument.

B.2. Apellatsioonimenetlus

a. Apellatsioonkaebus

42. Apellatsioonkaebus peab sisaldama kodukorra artikli 138 lõikes 1 sätestatud kohustuslikke andmeid.
43. Apellatsioonkaebuse alguses peavad olema märgitud järgmised andmed:
- a) appellatsioonkaebuse esitaja nimi ja aadress;
 - b) appellatsioonkaebuse esitaja esindaja nimi ja ametinimetus;
 - c) viide edasikaevatavale Avaliku Teenistuse Kohtu lahendile (olemus, kohtukoosseis, lahendi kuupäev ja kohtuasja number);
 - d) Avaliku Teenistuse Kohtu menetluses olnud asja teised pooled;
 - e) viide kuupäevale, mil Avaliku Teenistuse Kohtu lahend appellatsioonkaebuse esitajale kätte toimetati;
 - f) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustutakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).
44. Apellatsioonkaebuse alguses või lõpus peavad olema täpselt sõnastatud appellatsioonkaebuse esitaja nõuded (kodukorra artikli 139 lõige 1).
45. Üldjuhul ei pea vaidluse tausta ja eset kirjeldama, piisab viitest Avaliku Teenistuse Kohtu lahendile.
46. Apellatsioonkaebuse alguses on soovitatav kokkuvõtlikult ja skemaatiliselt esitada väited. Õiguslik argumentatsioon tuleks üles ehitada lähtudes väidetest, täpsemalt õigusnormi rikkumistest, millega appellatsioonkaebust põhjendatakse.
47. Apellatsioonkaebusele lisatakse kaebuse esemeks oleva Avaliku Teenistuse Kohtu lahendi ärakiri.

48. Et hõlbustada kohtukantselei koostatavate, kodukorra artikli 24 lõikes 6 ette nähtud teatiste avaldamist, tuleb igale apellatsioonkaebusele lisada kokkuvõtte väidetest ja peamistest argumentidest, millel kaebus põhineb. Kuna teatis tuleb avaldada *Euroopa Liidu Teatajas* kõigis ametlikes keeltes, ei tohi see kokkuvõtte ületada kahte lehekülge ning tuleb koostada vastavalt Euroopa Liidu Kohtu internetileheküljel toodud näidisele. See tuleb esitada eraldi hagiavalduses mainitud lisadest. Kui kokkuvõtet ei ole esitatud e-Curia kaudu, tuleb see saata elektronpostiga lihtsa elektroonilise failina aadressil GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, märkides ära kohtuasja, mille juurde see kuulub.
49. Koos apellatsioonkaebusega tuleb esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 nimetatud dokument (poole advokaadi pädevust tõendav dokument, mis näitab, et tal on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus), välja arvatud juhul, kui apellatsioonkaebuse esitaja on liidu institutsioon või liikmesriik, keda esindab selle teenistuja. Selleks et esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 ette nähtud dokument, võib kohtusekretäri ametijuhendi artikli 8 lõike 2 kohaselt viidata dokumendile, mis on Üldkohtu kohtukantseleisse juba esitatud.
- b. Vastus
50. Vastus peab sisaldama kodukorra artikli 141 lõikes 2 sätestatud kohustuslikke andmeid.
51. Vastuse alguses peavad olema lisaks kohtuasja numbrile ja apellatsioonkaebuse esitajale ära märgitud järgmised andmed:
- a) vastuse esitanud poole nimi ja aadress;
 - b) selle poole esindaja nimi ja ametinimetuse;
 - c) kuupäev, mil apellatsioonkaebus poolele kätte toimetati;
 - d) kodukorra artikli 44 lõikes 2 nimetatud kinnitus (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustatakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel).
52. Vastuse alguses või lõpus peavad olema täpselt sõnastatud vastuse esitanud poole nõuded (kodukorra artikli 142 lõige 1).
53. Kui vastuses palutakse Avaliku Teenistuse Kohtu lahendi täielikku või osalist tühistamist väite alusel, mida apellatsioonkaebuses ei ole, tuleb see ära märkida vastuse pealkirjas („vastus ja vastuapellatsioon”).
54. Õiguslik argumentatsioon tuleb võimalikult suures ulatuses üles ehitada lähtudes apellatsioonkaebuse esitaja väidetest ja/või vajadusel vastuapellatsiooni põhjenduseks esitatud väidetest.
55. Kuna faktilisi ja õiguslikke asjaolusid on vaidlustatud otsuses juba käsitletud, korratakse neid vastuses vaid erandjuhtudel, kui vaidlustatakse nende esitamist apellatsioonkaebuses või palutakse nende täpsustamist. Vaidlustamine peab olema selgesõnaline ja tuleb täpselt märkida, millist õiguslikku või faktilist asjaolu vaidlustatakse.
56. Koos vastusega tuleb esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 nimetatud dokument (poole advokaadi pädevust tõendav dokument, mis näitab, et tal on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus), välja arvatud juhul, kui vastuse esitanud pool on liidu institutsioon või liikmesriik, keda esindab selle teenistuja.

C. MENETLUSDOKUMENTIDE LISAD

57. Lisadena võib esitada vaid menetlusedokumentide nimetatud ja selle sisu tõendamiseks või näitlikustamiseks vajalikke dokumente.

58. Lisad on vastuvõetavad vaid siis, kui nad esitatakse koos lisade nimekirjaga. Lisade nimekirjas tuleb iga lisatud dokumendi kohta märkida:
- a) lisa number (viide menetluskomplektile, millele tõendid on lisatud, kasutades üht tähte ja üht numbrit: näiteks hagiavalduse lisade puhul märkida lisa A.1, A.2 jne; kostja vastuse puhul märkida lisa B.1, B.2 jne; repliigi lisade puhul märkida lisa C.1, C.2 jne; vasturepliigi puhul märkida lisa D.1, D.2 jne);
 - b) lisa lühike kirjeldus ja selle liik (näiteks „kiri”, selle kuupäev, autor, saaja ja lehekülgede arv);
 - c) menetluskomplekti lehekülg ja lõigu number, milles lisale viidati ja lisa vajadust põhjendati.
59. Menetluskomplektile lisatud dokumentidel peavad olema leheküljenumbriid kasvavas järjekorras; lehekülje number märgitakse iga lehe ülemisse paremasse nurka. Menetluskomplekti lisade leheküljenumbriid võivad katkematuult jätkuda peale menetluskomplekti lehekülgede numbriid või olla nummerdatud eraldi.
60. Kui lisadel on omakorda lisad, tuleb need nummerdada ja vormistada nii, et segaduse tekkimine oleks välistatud, kasutades vajadusel vahelehti.
61. Viidates esitatud komplektile – sh komplektile, millega koos lisa esitatakse – tuleb eespool punktis 58 kehtestatud vormis märkida ka selle juurde kuuluva lisa number lisade nimekirjas.

D. PUUDUSTE KÕRVALDAMINE MENETLUSKOMPLEKTIDEST

D.1. Puuduste kõrvaldamine hagiavaldusest ja apellatsioonkaebusest

- a. Tingimused, mille täitmata jätmisel ei toimetata hagiavaldust kätte
62. Kohtukantsleil ei toimetata hagiavaldust või apellatsioonkaebust kätte ning puuduste kõrvaldamiseks määratakse mõistlik tähtaeg, kui hagiavaldus või apellatsioonkaebus ei vasta järgmistele nõuetele:

	Hagimenetlus (v.a intellektuaalomandivaidlused)	Intellektuaalomandivaidlused	Apellatsioonimenetlus
a)	tuleb esitada tõend advokaadi pädevuse kohta (kodukorra artikli 44 lõige 3)	tuleb esitada tõend advokaadi pädevuse kohta (kodukorra artikli 44 lõige 3)	tuleb esitada tõend advokaadi pädevuse kohta (kodukorra artikli 44 lõige 3)
b)	tuleb esitada tõend eraõigusliku juriidilise isiku olemasolu kohta (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt a)	tuleb esitada tõend eraõigusliku juriidilise isiku olemasolu kohta (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt a)	
c)	on esitatud volitus (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt b)	on esitatud volitus (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt b)	
d)	tõend, et volituse on andnud nõuetekohaselt selleks õigustatud isik (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt b)	tõend, et volituse on andnud nõuetekohaselt selleks õigustatud isik (kodukorra artikli 44 lõike 5 punkt b)	
e)	tuleb esitada vaidlustatud õigusakt (tühistamishagi) või dokument, mis tõendab kuupäeva, mil institutsioonilt nõuti toimingute tegemist (tegevusetuse hagi) (põhikirja artikli 21 teine lõik; kodukorra artikli 44 lõige 4)	tuleb esitada apellatsioonikoja vaidlustatud otsus (kodukorra artikli 132 lõike 1 teine lõik)	tuleb esitada Avaliku Teenistuse Kohtu vaidlustatud lahend (kodukorra artikli 138 lõige 2)

	Hagimenetlus (v.a intellektuaalomandivaidlused)	Intellektuaalomandivaidlused	Apellatsioonimenetlus
f)		tuleb märkida kõikide apellatsioonikoja menetluse poolte nimed ning kõnesoleva menetluse käigus teavitamiseks esitatud aadressid (kodukorra artikli 132 lõike 1 esimene lõik)	
g)		tuleb märkida kuupäev, mil hagejat apellatsioonikoja otsusest teavitati (kodukorra artikli 132 lõike 1 teine lõik)	tuleb märkida kuupäev, mil hagejat Avaliku Teenistuse Kohtu vaidlustatud lahendist teavitati (kodukorra artikli 138 lõige 2)

b. Vorminõuded, mille täitmata jätmisel oodatakse hagiavalduse kättetoimetamisega

63. Hagiavalduse kättetoimetamisega oodatakse ja puuduste kõrvaldamiseks määratakse mõistlik tähtaeg, kui hagiavaldus ei vasta järgmistele vorminõuetele:

	Paberkujul esitatud hagiavaldus (esitamisele võib olla eelnenud saatmine faksi või elektronposti teel)	e-Curia kaudu esitatud hagiavaldus
a)	tuleb märkida hageja aadress (põhikirja artikli 21 esimene lõik, kodukorra artikli 44 lõike 1 punkt a, praktiliste juhiste punkti 19 alapunkt a, punkti 35 alapunkt a või punkti 43 alapunkt a)	tuleb märkida hageja aadress (põhikirja artikli 21 esimene lõik, kodukorra artikli 44 lõike 1 punkt a, praktiliste juhiste punkti 19 alapunkt a, punkti 35 alapunkt a või punkti 43 alapunkt a)
b)	nõutav on esindaja omakäeline allkiri (praktiliste juhiste punkt 11)	
c)	lõigud tuleb nummerdada (praktiliste juhiste punkt 10)	lõigud tuleb nummerdada (praktiliste juhiste punkt 10)
d)	esitada tuleb kõik lisade nimekirjas loetletud lisad (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	esitada tuleb kõik lisade nimekirjas loetletud lisad (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)
e)	lisade nimekirjas loetletud lisade ära kirju on piisav arv (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	
f)	lisada tuleb lisade nimekiri (kodukorra artikli 43 lõige 4; praktiliste juhiste punkt 58)	lisada tuleb lisade nimekiri (kodukorra artikli 43 lõige 4; praktiliste juhiste punkt 58)
g)	lisada tuleb piisav arv ära kirju lisade nimekirjast (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	
h)	lisade nimekirjad on koos lisade lühikese kirjeldusega (praktiliste juhiste punkti 58 alapunkt b) ning viidetega lehekülgedele ja lõigule/lõikudele (praktiliste juhiste punkti 58 alapunkt c)	lisade nimekirjad on koos lisade lühikese kirjeldusega (praktiliste juhiste punkti 58 alapunkt b) ning viidetega lehekülgedele ja lõigule/lõikudele (praktiliste juhiste punkti 58 alapunkt c)
i)	esitada tuleb piisav arv ära kirju lisade nimekirjadest viidetega lehekülgedele ja lõigule/lõikudele (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	

	Paberkujul esitatud hagiavaldus (esitamisele võib olla eelnenud saatmine faksi või elektronposti teel)	e-Curia kaudu esitatud hagiavaldus
j)	esitada tuleb piisav arv ära kirju vaidlustatud õigus- aktist või dokumendist, mis tõendab kuupäeva, mil nõuti teatud toimingute tegemist (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	
k)	esitada tuleb vahekohtuklauslit sisaldava lepingu üks eksemplar (kodukorra artikli 44 lõige 5a)	esitada tuleb vahekohtuklauslit sisaldava lepingu üks eksemplar (kodukorra artikli 44 lõige 5a)
l)	esitada tuleb piisav arv vahekohtuklauslit sisaldava lepingu ära kirju (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	
m)	hagiavaldusel ja lisadel on märgitud lehekülje- numbrid (praktiliste juhiste punkti 12 alapunkt d ja punkt 59)	hagiavaldusel ja lisadel on märgitud lehekülje- numbrid (praktiliste juhiste punkti 12 alapunkt d ja punkt 59)
n)	esitada tuleb piisav arv hagiavalduse tõestatud ära kirju (<i>inter partes</i> intellektuaalomandivaidluse korral seitse ja ülejäänud vaidluste korral kuus ära kirja) (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik)	
o)	esitada tuleb tõestatud ära kirjad (kodukorra artikli 43 lõike 1 teine lõik; praktiliste juhiste punkt 13)	

c. Vorminõuded, mille täitmata jätmine ei takista kättetoimetamist

64. Hagiavaldus toimetatakse kätte, kuid puuduste kõrvaldamiseks määratakse mõistlik tähtaeg, kui hagiavaldus ei vasta järgmistele vorminõuetele:

- a) ära tuleb märkida andmed kohtudokumentide kättetoimetamiseks (kas kohtudokumentide kättetoimetamise aadressiks on valitud Luxembourg ja/või nõustatakse dokumentide kättetoimetamisega tehniliste sidevahendite teel) (kodukorra artikli 44 lõige 2, kohtusekretäri ametijuhendi artikli 10 lõige 3, praktiliste juhiste punkt 8 ja punkti 19 alapunkt d);
- b) esitada tuleb tõend täiendavalt võetud advokaadi pädevuse kohta (kodukorra artikli 44 lõige 3);
- c) muudes kui intellektuaalomandivaidlustes kokkuvõtte väidetest ja peamistest argumentidest (praktiliste juhiste punktid 25 ja 48);
- d) dokumentidele, mis on koostatud muus keeles kui kohtumenetluse keel, peab olema lisatud tõlge kohtumenetluse keelde (kodukorra artikli 35 lõike 3 teine lõik).

D.2. Puuduste kõrvaldamine mahukast hagiavaldusest

- 65. Hagiavaldus, mille lehekülgede arv ületab käesolevate praktiliste juhiste punktis 15 ette nähtud maksimaalset pikkust 40% võrra, loetakse esitatuks puudustega, mis tuleb kõrvaldada, välja arvatud juhul, kui president otsustab teisiti.
- 66. Hagiavaldus, mille lehekülgede arv ei ületa käesolevate praktiliste juhiste punktis 15 ette nähtud maksimaalset pikkust 40% võrra, võidakse lugeda esitatuks puudustega; puudused tuleb kõrvaldada, kui president nii otsustab.
- 67. Juhul kui poolel palutakse puudus kõrvaldada, oodatakse mahu tõttu puudulikuna käsitletud hagiavalduse kostjale kättetoimetamisega.

D.3. Puuduste kõrvaldamine muudest menetlusedokumentidest

68. Eespool nimetatud puuduste kõrvaldamise sätted kohalduvad vajadusel ka hagiavaldusest erinevatele menetlusedokumentidele.

E. TAOTLUS ASJA LAHENDAMISEKS KIIRENDATUD MENETLUSES

69. Hagiavaldus, mille pool palub lahendada kiirendatud menetluses, ei tohiks üldjuhul olla pikem kui 25 lehekülge. Hagiavaldus peab olema esitatud eespool punktides 18–25 kehtestatud nõuete kohaselt.
70. Kodukorra artikli 76a kohaselt peab eraldi dokumendina esitatud taotlus, millega palutakse Üldkohtul asi lahendada kiirendatud menetluses, sisaldama lühikest põhjendust kohtuasja erilise kiireloomulisuse ja muude asjassepuutuvate asjaolude kohta. Kohaldatakse eespool olevate peatükkide A.2, A.3 ja C sätteid.
71. On soovitatav, et kiirendatud menetlust taotlev pool täpsustaks oma taotluses, millised väited, argumendid või asjassepuutuva menetlusedokumendi (hagiavalduse või kostja vastuse) osad on esitatud vaid juhuks, kui asja ei vaadata läbi kiirendatud menetluses. Need täpsustused, millele viidatakse kodukorra artikli 76a lõike 1 teises lõigus, tuleb taotluses välja tuua täpselt, viidates teksti asjassepuutuvate lõikude numbritele.
72. Samuti on soovitatav, et asja kiirendatud menetluses lahendamise taotlusele, milles on välja toodud eelmises punktis nimetatud viited, oleks lisatud asjassepuutuva menetlusedokumendi lühendatud versioon.
73. Juhul kui taotlusele on lisatud menetlusedokumendi lühendatud versioon, peab see vastama järgmistele nõuetele:
- a) see on esitatud samas vormis, mis asjassepuutuva menetlusedokumendi esialgne versioon, kus kustutatud laused on märgistatud nurksulgudega, millesse on märgitud sõnad „välja jäetud”;
 - b) lühendatud versiooni allesjäänud lõikudel on samad numbrid, mis asjassepuutuva menetlusedokumendi esialgses versioonis;
 - c) lühendatud versioonile lisatud lisade nimekirjas on märgistatud sõnadega „välja jäetud” kõik esitamata jäetud lisad, kui lühendatud versioon ei viita kõigile menetlusedokumendi esialgse versiooni lisadele;
 - d) lühendatud versioonile lisatud lisadel on samad numbrid, mis on märgitud menetlusedokumendi esialgsele versioonile lisatud lisade nimekirjas;
 - e) lühendatud versiooni lisade nimekirjas loetletud lisad peavad olema sellele menetlusedokumendi versioonile lisatud.
74. Selleks et taotlus vaadataks läbi võimalikult kiiresti, peab lühendatud versioon vastama eespool esitatud nõuetele.
75. Kui Üldkohus palub menetlusedokumendi lühendatud versiooni esitamist kodukorra artikli 76a lõike 4 alusel, tuleb see esitada eespool sätestatud nõuetele vastavana, kui poolele ei anta teisi juhiseid.
76. Kui hageja ei ole taotluses viidanud hagiavalduse väidetele, argumentidele või lausetele, mida tuleb arvesse võtta vaid siis, kui asja ei vaadata läbi kiirendatud menetluses, tuleb kostjal hagiavaldusele vastata ühe kuu jooksul.
77. Kui hageja viitab taotluses hagiavalduse väidetele, argumentidele või lausetele, mida tuleb arvesse võtta vaid siis, kui asja ei vaadata läbi kiirendatud menetluses, tuleb kostjal ühe kuu jooksul vastata hagiavalduses esitatud väidetele ja argumentidele kiirendatud menetluse taotluses esitatu seisukohast.

78. Kui hageja on taotlusele lisanud hagiavalduse lühendatud versiooni, tuleb kostjal ühe kuu jooksul vastata selles hagiavalduse lühendatud versioonis esitatud väidetele ja argumentidele.
79. Kui Üldkohus otsustab kiirendatud menetluse taotluse rahuldamata jätta enne, kui kostja on jõudnud kostja vastuse esitada, pikeneb selle menetlusdokumendi esitamiseks kodukorra artikli 76a lõike 2 esimeses lõigus ette nähtud ühekuuline tähtaeg ühe kuu võrra.
80. Kui Üldkohus otsustab kiirendatud menetluse taotluse rahuldamata jätta pärast seda, kui kostja on oma vastuse artikli 76a lõike 2 esimeses lõigus ette nähtud ühekuulise tähtaja jooksul esitanud, antakse poolele uus ühekuuline tähtaeg kostja vastuse täiendamiseks.

F. TAOTLUS ÕIGUSAKTI KOHALDAMISE PEATAMISEKS JA MUUDE AJUTISTE MEETMETE VÕTMISEKS

81. Taotlus tuleb esitada eraldi dokumendina. Taotlus peab olema iseenesest arusaadav, ilma et selle juurde peaks vaatama põhikohtuasja hagiavaldust.
82. Taotluses õigusakti kohaldamise peatamiseks või muude ajutiste meetmete võtmiseks tuleb väga lühidalt ja kokkuvõtlikult märkida vaidluse ese, need fakti- ja õigusväited, mis on põhikohtuasja aluseks ja millest esmapilgul ilmneb hagi põhjendatus (*fumus boni iuris*), ning asja kiireloomulisust tõendavad asjaolud. Taotletud meede või meetmed tuleb täpselt ära nimetada. Taotlusele kohalduvad ka käesolevate juhiste peatükid A.2, A.3, B ja C.
83. Kuna ajutiste meetmete võtmise taotluse eesmärk on võimaldada *fumus boni iuris*'e hindamist kiirendatud menetluses, ei tohi see mingil juhul korrata kogu põhikohtuasja hagiavalduse teksti.
84. Et ajutiste meetmete taotluse saaks kiiresti läbi vaadata, on maksimaalne lehekülgede arv 25, mida ei tohiks käsitletavast valdkonnast ja kohtuasja asjaoludest lähtudes üldjuhul ületada.

G. TAOTLUS ANDMETE KONFIDENTSIAALSENA KÄSITLEMISEKS

85. Ilma et see piiraks kodukorra artikli 67 lõike 3 teise ja kolmanda lõigu kohaldamist, võtab Üldkohus arvesse vaid neid dokumente ja tõendeid, mis on tehtud kättesaadavaks poolte esindajatele ja mille kohta neile on antud võimalus avaldada oma arvamust (kodukorra artikli 67 lõike 3 esimene lõik).
86. Pool võib taotleda, et toimikusse lisatud menetlusdokumentide teatud asjaolusid või nende osasid käsitletaks salajase või konfidentsiaalsena ja et need:
- jäetaks edastamata menetlusse astujale (kodukorra artikli 116 lõige 2);
 - neid ei antaks tutvumiseks liidetud kohtuasja poolele (kodukorra artikli 50 lõige 2).
87. Konfidentsiaalsena käsitlemise taotlus tuleb esitada eraldi dokumendina. Taotlust ei saa esitada konfidentsiaalses versioonis.
88. Konfidentsiaalsena käsitlemise taotluses tuleb märkida, millise poole suhtes konfidentsiaalsust taotletakse. Taotlus peab piirduma vaid hädavajalikkuga ning see ei saa mingil juhul puudutada kogu menetlusdokumenti ja ainult erandjuhul võib see puudutada lisa tervikuna. Enamasti on võimalik vastavaid huve kaitsta nii, et edastatakse menetlusdokumendi mittekonfidentsiaalne versioon, millest on välja jäetud teatud lõigud, sõnad või arvud.
89. Konfidentsiaalsena käsitlemise taotluses tuleb täpselt märkida vastavad asjaolud või lõigud ja lisada iga asjaolu või lõigu salajase iseloomu või konfidentsiaalsuse kohta väga lühike põhjendus. Selle puudumisel võib Üldkohus taotluse rahuldamata jätta.

100. Taotluses tuleb märkida põhjused, miks pool soovib, et teda ära kuulataks. Põhjendus peab lähtuma konkreetsest hinnangust kohtuistungil kasulikkusele selle poole jaoks ja viitama nendele toimiku või argumentatsiooni osadele, mida see pool peab vajalikuks kohtuistungil üksikasjalikumalt täpsustada või ümber lükata. Üldine põhjendus, milles viidatakse kohtuasja või otsustatavate küsimuste tähtsusele, ei ole piisav.

1.2. Kohtuistungi korraldamise taotlus apellatsioonimenetluses

101. Kui ükski pooltest ei taotle kodukorra artiklis 146 sätestatud tähtaja jooksul ärakuulamist suulises menetluses, võib Üldkohus kohtuasja lahendada suulise menetluseta.
102. Taotluses tuleb märkida põhjused, miks pool soovib, et teda ära kuulataks. Põhjendus peab lähtuma konkreetsest hinnangust kohtuistungil kasulikkuse kohta selle poole jaoks ja viitama nendele toimikule või argumentatsiooni osadele, mida see pool peab vajalikuks kohtuistungil üksikasjalikumalt täpsustada või ümber lükata. Üldine põhjendus, milles viidatakse kohtuasja või otsustatavate küsimuste tähtsusele, ei ole piisav.

J. ÕIGUSABITAOTLUS

103. Õigusabitaotluse esitamisel on kohustuslik kasutada selleks ettenähtud vormi. Vorm on kättesaadav Euroopa Liidu Kohtu internetileheküljel aadressil: <http://curia.europa.eu>.
104. Vormi võib küsida ka Üldkohtu kohtukantseleist, saates vastava taotluse elektronposti aadressil GeneralCourt.Registry@curia.europa.eu, näidates ära nime ja aadressi, või posti teel kirjaga aadressil:

Grefe du Tribunal de l'Union européenne
Rue du Fort Niedergrünwald
L-2925 Luxembourg

105. Õigusabitaotlus, mis ei ole esitatud selleks ettenähtud vormis, jäetakse tähelepanuta; sellele vastatakse kohtukantselei kirjaga, milles tuletatakse meelde vormi kasutamise kohustuslikkust ning millele lisatakse vorm.
106. Õigusabitaotluse originaalile kirjutab alla õigusabi taotleja ise või tema advokaat. Kui taotleja advokaat esitab õigusabitaotluse e-Curia kaudu, ei ole advokaadi allkiri nõutav.
107. Kui õigusabitaotluse esitab taotleja advokaat enne hagiavalduse esitamist, peab taotlusele olema lisatud kodukorra artikli 44 lõikes 3 nimetatud dokument (poole advokaadi pädevust tõendav dokument, mis näitab, et tal on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus). Selleks et esitada kodukorra artikli 44 lõikes 3 ette nähtud dokument, võib kohtusekretäri ametijuhendi artikli 8 lõike 2 kohaselt viidata dokumendile, mis on Üldkohtu kohtukantseleisse juba esitatud.
108. Õigusabitaotluse vormi eesmärk on teha Üldkohtule vastavalt kodukorra artikli 95 lõikele 2 kättesaadavaks informatsioon, mis on vajalik õigusabitaotluse õigeks lahendamiseks. Täpsemalt informatsioon:
- taotleja majandusliku olukorra kohta
- ja
- kui hagiavaldust ei ole veel esitatud, siis hagi eseme, faktiliste asjaolude ja esitatava argumentatsiooni kohta.
109. Taotleja on kohustatud koos vormikohase taotlusega esitama ka tõendid, mis kinnitavad taotluses väidetut.
110. Nõuetekohaselt täidetud õigusabitaotluse vorm ja sellele lisatud tõendid peavad olema ise arusaadavad nii, et juurde ei ole vaja lugeda muid taotleja poolt võimalikult Üldkohtule esitatud kirju.
111. Ilma et see mõjutaks Üldkohtu võimalust paluda kodukorra artikli 64 alusel täiendavat informatsiooni või dokumente, ei ole õigusabitaotlust hiljem esitatavate lisadega lubatud täiendada; kui Üldkohus neid lisasid esitada ei ole palunud, saadetakse need taotlejale tagasi. Erandjuhtudel võib kohus vastu võtta tõendeid, mis näitavad abi vajalikkust taotlejale, kui tõenditega koos esitatakse selgitus nende hilise esitamise kohta.

112. Vastavalt kodukorra artikli 96 lõikele 4 peatub õigusabitaotluse esitamisega selles viidatud hagiavalduse esitamise tähtaeg kuni selle taotluse üle otsustava määruse kättetoimetamiseni või juhul, kui selles määruuses ei ole nimetatud advokaati huvitatud isikut esindama, siis kuni taotleja esindamiseks advokaadi nimetamise määruse kättetoimetamiseni.
113. Peatumine toimub alates vormikohase õigusabitaotluse esitamisest või juhul, kui õigusabitaotlus ei ole esitatud ettenähtud vormi kasutades, alates taotluse esitamisest, tingimusel et vormikohane taotlus esitatakse eespool punktis 105 nimetatud kirjas kohtukantsselei poolt selleks ettenähtud tähtaja jooksul. Juhul kui vormikohast taotlust selle aja jooksul ei esitata, peatub hagi aegumise tähtaeg vormikohase taotluse esitamise kuupäevast.
114. Kui vormikohane taotlus esitatakse faksi või elektronpostiga, peab faksi või elektronposti saatmise kuupäeva arvessevõtmiseks hagi aegumise peatumise arvutamisel taotluse originaal, millel on advokaadi või taotleja omakäeline allkiri, jõudma Üldkohtu kohtukantsseleisse hiljemalt kümnendaks päevaks pärast taotluse sellist esitamist. Juhul kui taotluse originaali selle kümnepäevase tähtaja jooksul ei esitata, peatub hagi aegumise tähtaeg taotluse originaali esitamisest. Kui allkirjastatud originaalis ja eelnevalt esitatud ärakirjades esineb erinevusi, võetakse arvesse vaid allkirjastatud originaal ja hagi aegumise peatumise kuupäevaks loetakse originaali esitamise kuupäev.

II. SUULINE MENETLUS

115. Suulise menetluse eesmärk on:

- võtta vajadusel poole seisukohad väga lühidalt kokku, toonitades kirjalikult esitatud väidetest olulisemaid;
- anda vajadusel selgitusi kirjalikus menetluses esitatud teatud argumentide kohta ja esitada vajadusel uued argumendid, mis on seotud pärast kirjaliku menetluse lõppu asetleidnud sündmustega ja mida seetõttu ei saanud esitada kirjalikes seisukohtades;
- vastata võimalikele Üldkohtu küsimustele.

116. Iga pool hindab eespool määratletud suulise menetluse eesmärki arvestades, kas kohtukõne esitamine on asjas tõesti vajalik või piisab viitest esitatud seisukohtadele või kirjalikele menetlusedokumentidele. Suulises menetluses võidakse sel juhul keskenduda Üldkohtu küsimustele vastamisele. Juhul kui esindaja peab vajalikuks sõna võtta, tuleks tal alati piirduda selgitustega teatud küsimuste kohta ning ülejäänul osas viidata menetlusedokumentidele.
117. Kohtukõne esitamata jätmist ja vaikimist ei tõlgendata mingil juhul poole nõusolekuna teise poole kohtukõnes esitatuga, kui asjassepuutuv argumentatsioon on kirjalikult juba vaidlustatud. Vaikimine ei takista poolel vastamast teise poole kohtukõnele suulise repliigiga.
118. Teatud juhtudel võib Üldkohus otsustada, et suulist menetlust on otstarbekas alustada kohtunike küsimustega poolte esindajatele. Esindajatel palutakse seda arvesse võtta, kui nad soovivad pärast ka lühidalt kohtukõnega esineda.
119. Kohtukõne selguse huvides ja selleks, et Üldkohtu kohtunikud sellest paremini aru saaksid, on üldiselt eelistatavam rääkida peast, juhindudes ülestähendatud märksõnadest, selle asemel et teksti maha lugeda. Samuti palutakse esindajatel oma seisukoht esitada võimalikult arusaadavalt. Lühikesi lauseid tuleks kindlasti eelistada pikkadele ja keerulistele lausetele. Samuti hõlbustavad esindajad Üldkohtu tööd, kui kohtukõne on hästi liigendatud ja see algab kõne ülesehituse kirjeldusega.
120. Kui kohtukõne on ette valmistatud kirjalikult, on teksti koostamisel soovitatav arvestada sellega, et tekst esitatakse suuliselt ja see peaks sisaldama ka suulist kokkuvõtet räägitavast. Suulise tõlkesustamiseks palutakse poolte esindajatel eelnevalt kohtu tõlketeenistusele saata kohtukõne tekst või selleks tehtud kirjalikud märkmed kas faksi ((+352) 4303-3697) või elektronpostiga (interpret@curia.europa.eu).
121. Kohtukõne märkmete konfidentsiaalsus on tagatud. Mis tahes eksituste vältimiseks tuleb nendes ära näidata poole nimi. Kohtukõne märkmeid ei lisata toimiku materjalide juurde.

122. Esindajate tähelepanu juhitakse sellele, et olenevalt arutatavast asjast kuulab vaid osa Üldkohtu kohtunikke kohtukõnet selle esitamise keeles, ülejäänud kuulavad sünkroontõlget. Esindajatel soovitatakse tungivalt suulise menetluse takistusteta kulgemise ja kvaliteetse sünkroontõlke tagamise huvides rääkida aeglaselt ja otse mikrofoni.
123. Kui esindaja kavatseb tsiteerida teatud tekstide või dokumentide lõike, eriti selliseid lõike, mida kohtuasja toimumis ei ole, tuleks sellest tõlkidele enne kohtuistungit algust teada anda. Samuti võib kasuks tulla, kui tõlkide tähelepanu juhitakse võimalikele raskedele tõlgitavatele mõistetele.
124. Üldkohtu istungisaalid on varustatud automaatsete valjuhääldisüsteemidega; esindajatel palutakse enne rääkima hakkamist mikrofoni vastavale nupule vajutades sisse lülitada ja oodata, kuni märgutuli põlema süttib. Kui räägib kohtunik või mõni teine isik, tuleks mikrofoni nupule vajutamist vältida, et mitte tema mikrofoni välja lülitada.
125. Kohtukõnede kestus võib olla erinev, olenevalt kohtuasja keerukusest ja uute asjaolude puudumisest või ilmsikstulekust. Esindajatel palutakse piirduda 15-minutilise kohtukõnega poole kohta ja 10-minutilise kõnega menetlusse astuja kohta (liidetud kohtuasjades on igal hagejal ja kostjal 15 minutit iga kohtuasja kohta ja igal menetlusse astujal 10 minutit iga kohtuasja kohta), kui kohtukantsilei ei ole neid informeerinud teisiti. See piirang puudutab vaid poole enda ettevalmistatud kohtukõnet ning ei hõlma aega, mis kulub kohtuistungil esitatud küsimustele vastamiseks.
126. Kui olukord seda nõuab, võib kohtukantsilele vähemalt 15 päeva enne kohtuistungit toimumist (või hiljem, kui esinevad põhjendatud erakorralised asjaolud) esitada taotluse kohtukõne normaalaja pikendamiseks; taotlus peab olema põhjendatud ning selles peab olema ära näidatud sõnavõtuks vajalik aeg. Nimetatud taotluse esitamisel antakse esindajale teada, kui palju talle kohtukõne esitamiseks aega antakse.
127. Kui poolel on mitu esindajat, võivad kohtukõnega reeglina esineda kõige rohkem kaks esindajat ja nende sõnavõttude kogukestus ei tohiks ületada eespool sätestatud aega. Kohtunike küsimustele võivad anda vastuseid ja teiste esindajate sõnavõttudele võivad suulise repliigiga vastata ka need esindajad, kes kohtukõnega ei esinenud.
128. Kui mitu poolt esitavad Üldkohtule sama väite (mis on tavaline just menetlusse astumisel või kohtuasjade liitmisel), on poolte esindajatel soovitatav sõnavõttud enne kohtuistungit kooskõlastada, et vältida kohtukõnede kordamist.
129. Kohtuistungit ettekandes, mille valmistab ette ettekandja-kohtunik, tuuakse ära vaid väited ja poolte argumentide lühikokkuvõte.
130. Üldkohus teeb mõistlikke jõupingutusi, et kohtuistungit ettekanne esitataks poolte esindajatele kolm nädalat enne kohtuistungit. Kohtuistungit ettekannet kasutatakse vaid kohtuistungit ettevalmistamiseks suulises menetluses.
131. Kui esindajad teevad kohtuistungil kohtuistungit ettekande kohta suulisi märkusi, märgib kohtusekretär või tema kohustusi täitev isik need üles.
132. Kohtuistungit ettekanne tehakse üldsusele kättesaadavaks kohtuistungit päeval kohtusaali ees.
133. Esindajatel palutakse Euroopa Kohtu, Üldkohtu või Avaliku Teenistuse Kohtu lahendi tsiteerimisel märkida ära kohtuasja tavaline nimetus, kohtuasja number ja vajadusel täpsustada asjaspeutuv(ad) punkt(id).
134. Üldkohus võtab kohtuistungil dokumente vastu vaid erandjuhtudel ja pärast poolte ärakuulamist.
135. Teatud tehniliste vahendite kasutamist oma kõnes tuleb taotleda aegsasti. Selliste vahendite kasutamise kord lepitakse kokku kohtusekretäriaga, et arvestataks võimalike tehniliste või praktiliste piirangutega.

III. PRAKTILISTE JUHISTE JÕUSTUMINE

136. Käesolevad praktilised juhised muudavad kehtetuks ja asendavad 5. juuli 2007. aasta praktilised juhised (ELT L 232, lk 7), mida on muudetud 16. juunil 2009 (ELT L 184, lk 8), 17. mail 2010 (ELT L 170, lk 49) ning 8. juunil 2011 (ELT L 180, lk 52).
137. Käesolevad praktilised juhised avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*. Juhised jõustuvad avaldamisele järgneval päeval.

Luxembourg, 24. jaanuar 2012

Kohtusekretär
E. COULON

President
M. JAEGER

Tellimishinnad aastal 2012 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 310 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	840 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

ET